

Tízéves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése

(Az EKE története – befejező rész)

4.2.3 Szakmai kirándulások

Az idővel több naposra bővült összejöveteleken szervezett szakmai kirándulásokon megismerkedtünk az adott város és környéke nevezetességeivel, jelentős egyházi gyűjteményeivel és könyvtáraival, az adott felekezeti sajátos műemlékeivel.

1996-ban Budapesten megnéztük a vendéglátó Ráday Könyvtárat, a Központi Szeminárium „Pálos Könyvtárát”, az Országos Evangélikus Könyvtárat és az Országos Rabbiképző Intézet Könyvtárát.

1997-ben Pápával ismerkedtünk meg, majd kirándultunk Győrbe és Pannonhalmára.

1998-ban a műemlékekben gazdag Eger megtekintése után Gyöngyösre kirándultunk, ahol megnéztük az akkor már újra a ferencesek birtokában levő műemlékkönyvtárat.

1999-ben Sopron nevezetességeivel ismerkedtünk meg, megnéztük a Soproni Lyceum Könyvtárát is, majd Sárvárra és Nemeskérre kirándultunk.

2000-ben Esztergomot nézhettük meg, majd Visegrádra és Szentendrére látogattunk, ahol a Szerb ortodox múzeumot és könyvtárat tekintettük meg.

2001-ben Debrecenből Nagyváradra kirándultunk, megnéztük a Nagyvárad Püspöki Könyvtárát is, és Belényesre folytattuk volna tovább utunkat, ám egy szerencsés kimenetelű baleset után vissza kellett fordulnunk.

2002-ben Pannonhalma volt a házigazda. A bencés rend másik fontos helyét, Tihanyt látogattuk meg, és útközben Zircre is betértünk.

2003-ban Sárospatakon voltunk. A Rákóczi-évre emlékezve Borsiba és Kassára kirándultunk, valamint Vizsolyba és Göncre.

4.2.4. Pályázatok

A rendszerváltás után, az 1990-es évek elején egy újabb finanszírozási forma jött létre, a pályázati finanszírozás, mely nemcsak a gazdasági életben, hanem a kulturális területen is változást jelentett egy-egy intézmény gazdálkodásában.

A javarészt állami (gyűjteményi) támogatásból fenntartott egyházi könyvtárak közül a legnagyobbak éltek először ezekkel a lehetőségekkel, azok, amelyek 1950 után is könyvtárra emlékeztető módon működtek.

1993-ban létrejött a *Nemzeti Kulturális Alap* (NKA – 1998-tól Nemzeti Kulturális Alapprogram), mely az 1993. évi XXIII. törvény alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) költségvetésébe tartozó, elkülönített fejezeti kezelésű előirányzatból – mellyel a mindenkor miniszter rendelkezik – biztosított a könyvtárak számára pályázati lehetőséget, kezdetben inkább restaurálásra, majd a következő évektől technikai fejlesztésekre, szakmai konfe-

Érseki Könyvtár, Kalocsa

*Tiszántúli Református Egyházkerület
és Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára*

renciákra, szakmai kiadványok megjelentetésére, de retrospektív katalóguskonverzióra is.

Az 1997-ben megjelent, ún. *kulturális törvény* minden magyarországi könyvtárra érvényes, hatálya alá tartoznak az egyházi könyvtárak is. A törvény előkészítése során az addig használt kategóriák (közművelődési könyvtár, szakkönyvtár, felsőoktatási könyvtár stb.) helyett a törvényalkotók a nyilvános és nem nyilvános kategóriákat ajánlották inkább. 2000-tól, a *nyilvános könyvtári jegyzék* elkészülte után a nyilvánosságot vállaló egyházi könyvtárak számára az alapellátást biztosító állami támogatáson túl pályázati lehetőségek is nyíltak. Az NKA mellett az NKÖM is írt ki hasznos pályázatokat dokumentumvásárlásra, technikai fejlesztésre, a korszerű könyvtári környezet kialakítására. 2000 után egyéb pályázati lehetőségek is adódtak – például az Informatikai és Hírközlési Minisztérium (IHM) pályázata – digitalizálásra, eszközvásárlásra.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése kezdetől fogva felismerte a pályázatok adta lehetőségeket, és szorgalmazta a tagkönyvtárak körében, hogy éljenek ezekkel. Az egyesülés

vezetői rendszeresen felhívják a figyelmet a pályázati kiírásokra.

A '90-es évek végétől országos hatókörű közművelődési, közgyűjteményi tevékenységi körű társadalmi szervezeteként az Egyházi Könyvtárak Egyesülése is tudott pályázni működésére, az alapszabályban meghatározott tevékenységére. Szakmai konferenciánk megrendezésére az NKA-tól is rendszeresen nyertünk támogatást.

4.2.5 PR (Névtár, levelezőlista, honlap)

Az alapszabály értelmében az egyesülés rendszeresen *Névtárat* (később *Évkönyvet*) jelentet meg, melyet a titkár szerkeszt. A Névtárban a közgyűléshez kapcsolódó ülészak előadásait, a szakmai vita összefoglalását, a közgyűlésen történeteket és a tagkönyvtárak adatait teszi közzé. A Névtár első, próbaszáma 1996-ban jelent meg, majd 1999-től 2003-ig évente jöttek az újabbak. A Névtárat megkapták a nagy országos könyv-

Érseki Könyvtár, Veszprém

tárak, a megyei könyvtárak és természetesen a tagkönyvtárak is.

Az első időszakban talán a tagkönyvtárak adatai (a működésre, elérhetőségre, állományra vonatkozó adatok) jelentették a legfontosabb információt a „világi kollégák” számára, hiszen az egyházi könyvtárak a rendszerváltást megelőző időszakban nem nyilvános vagy korlátozottan nyilvános gyűjteményként működtek.

1997-ben a Könyvtári Levelező/lapban megjelent az akkori elnök, *Bánhegyi Miksa* cikke az egyházi könyvtárakról, 2000 májusától cikkorozat jelent meg az egyházi gyűjteményekről, így a tudományos kutatást nem feltétlenül végző világi kollégákban (hiszen az egyházi gyűjteményeket korábban csak tudományos kutatók használták, ha használták) is tudatosult, hogy a magyarországi könyvtári rendszeren belül létezik és működik egy sajátos csoport, az egyházi könyvtárak csoportja.

2002-ben megszületett az egyházi könyvtárak *levelezőlistája*, 2003-ban pedig az egyesülés

honlapja (www.eke.hu). Mindkettőt a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár szervere fogadta be és szolgáltatja. A nem nyilvános, csak egyházi könyvtárosok számára hozzáférhető levelezőlista megkönnyítette és gyorsította a kommunikációt a kollégák között. A honlapról viszont bárki jól tájékozódhat az egyesületről, de az egyes egyházi könyvtárakról, elérhetőségükről, munkájukról is. Hasznos (szakmai) olvasnivalókat is találunk itt. A honlap újabb lehetőséget adott arra, hogy az egyesülést jobban megismerje a szakma.

4.2.6 Elkobzott könyvek

Az egyesülés első és legjelentősebb tevékenysége az iskolák 1948-ban történt államosításakor és a szerzetesrendek 1950-ben történt feloszlásakor elkobzott és még fellelhető könyvek visszaszármaztatása volt eredeti tulajdonosaikhoz.

Az egyesülés szinte már a megalakulása pillanatától, 1995-től tárgyalásokat kezdett az Országos Széchényi Könyvtárral (OSZK), hogy a különböző egyházi könyvtárak visszakaphassák az elkobzott könyveket. 1996-ban kezdődött meg a könyvek visszaadása az OSZK fölőspéldány

központjaiból (a Régi Fóti úti zsinagóga épülete, a Hold utcai raktár); 1997-ben történt meg az RMK kötetek visszaadása az OSZK-ból. A különböző nagy gyűjtőraktárakba került állománytöredékeket folyamatosan kapták vissza az egyházi könyvtárak. A munka, melyet az egyesülés akkori elnökeként Bánhegyi Miksa és a pannonhalmi könyvtár munkatársai végeztek, 2002-ig tartott.

5. Az egyesülés kapcsolata külföldi szakmai szervezetekkel

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése a német katolikus teológiai könyvtárak munkaközösségének (AKThB – Arbeitsgemeinschaft Katholisch-Theologischer Bibliotheken) mintájára jött létre, de *ökumenikus* jelleggel.

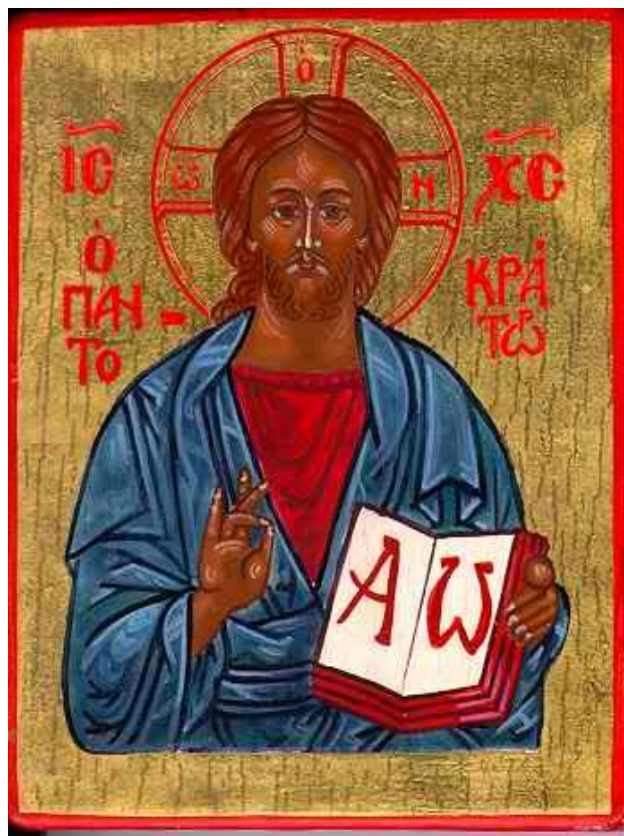
A pannonhalmi Főapátsági Könyvtár évtizedek óta személyes ismeretségen alapuló kapcsolatban állt külföldi egyházi könyvtári szakmai szervezetekkel (AKThB, BETH – Bibliothèques Européennes de Théologie), részt vett a közgyűléseiken, megkapta beszámolóikat.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése első elnöke, Bánhegyi Miksa, a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója kezdeményezésére az egyesülés már az első hivatalos közgyűlés összehívása után (1995. november 7.) kereste a kapcsolatot a külföldi hasonló szervezetekkel, így a Teológiai Könyvtárak Egyesüléseinek Nemzetközi Tanácsával (Conseil International des Associations de Bibliothèques de Théologie, ma BETH – Bibliothèques Européennes de Théologie).

Az Európai Unió által is elfogadott szervezet (tanács), mely az európai egyházi (felekezeti) könyvtárakat fogja össze – ökumenikus jelleggel –, kezdettől *meghívta tagjai közé* az Egyházi Könyvtárak Egyesülését. Mindez uniós tagságunk előtt kiemelt jelentőséggel bírt. A BETH-nek 2002 óta *rendes tagja* az Egyházi Könyvtárak Egyesülése.

A BETH 1996 szeptemberében Magyarországon tartotta éves összejövetelét. A vendéglátó házigazda Pannonhalma volt. A szokásos szakmai kiránduláson Esztergomot, Szentendrét nézték meg a résztvevők, és Budapesten találkoztak az EKE elnökségével is.

Éves közgyűléseiket 2005-ben ismét Magyarországon tartják.

6. Tízéves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Az információs és kommunikációs technológia térnyerése – az 1980-as évek végén, az 1990-es évek elején – a világon mindenhol a könyvtári szakma megújulását követelte. Európában is új könyvtári trendek mutatkoztak. A külföldi szakmai irányok a hazai könyvtárügyet is befolyásolták, az európai uniós tagság lehetősége meg is követelte az EU-konformitást a könyvtári területen is. Az 1990-es évek közepétől el is kezdődött az ugyancsak sürgető változtatás a hazai könyvtári rendszeren.

1997-ben megszületett a kulturális törvény, 1998-ban elkészült a Nemzeti Informatikai Stratégia, egy koncepció az országos könyvtári, múzeumi, levéltári és közművelődési információs hálózat fejlesztésére, mely megfogalmazta a hazai könyvtárügy első hároméves stratégiai fejlesztési tervét. 2000-től a hazai nagy könyvtárak is elkészítették a saját fejlesztési, stratégiai tervüket, megfogalmazták feladataikat, céljukat, jövőképüket.

Az egyházi könyvtárak helyzetfelmérése is elkészült. 2002-ben az elnök, *Gáborjáni Szabó Botond* az elnökség javaslatait figyelembe véve

Rabbinikus tudományok kara **Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem** **Pedagógium**

English version

ÜDVÖZÖLJÜK EGYETEMÜNK HONLAPJÁN

Rabbinikus tudományok kara

Rabbiképző szak
Liturgiátörténet-előadó szak
Kántorképző szak
Zsidó művelődéstörténet szak

ORGANOGRAM

Főiskolai kar SZAKOK

Judaiztika tanár
Zsidó közösség szervező (szociális-munkás)
Felvételi tájékoztató

Szabályzatok

Kiadványok

Statisztikák

Goldmark kórus

Zsinagógai naptár
A Zsinagóga hírei
RÖVID HÍREK
Mit mond a Halacha
Izrael és a zsidó világ hírei

TANÉVNAPTÁR

Hetizakasz	Aktuális
Tudomány	Oktatási Osztály
Ajánlott honlapok	Évfordulók
Alapítványunk	Könyv ajánló
Vendégünk	Dvár Torá
DOKTORISKOLA	
MTA kutatócsoport	
NYELVVIZSGAKÖZPONT	

Tanszékek

Szentírás- és talmudtudományi
Liturgia tanszék
Történelem és vallásbölcsélet
Zsidó művelődéstörténet
Neveléstudományi és szociális munka
Nyelvi lektorátus

Oktatást segítő egységek

Zsinagóga
Könyvtár
Nyelvi labor
Számítógéppont
Gyakorló iskolák

"TE ÉRTED...."
Schöner Alfréd új könyve

Sokszínű zsidóság, sokszínű művészet
SZARVASON

© Koosis Péter
1999-2003

NAGYÜNNEPI IMAREND
2004 - 5765

Rabbi Arnold Turetzky

VIZSGAKONCERT 2004

Államvizsga
a judaisztika tanár szakon

Záróvizsga
a közösségszervező szakon

ÉVZÁRÓK 2004

Diplomásaink

1084. Budapest, Bétkocsis utca 2. Postacím: 1444 Bp.
Pf. 212 Tel.&fax:(36-1) 317 - 2396, 318 - 7049

fogalmazta meg az egyházi könyvtárak további feladatait *A magyarországi egyházi könyvtárak helyzete, célja és jövőképe* címmel. (A dolgozat olvasható az egyesület honlapján, és megjelent a Könyvtári Figyelő 2002. évi 1–2. számában.)

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete 2004-ben ünnepli tizedik születésnapját. A jubileumi közgyűlés és konferencia Kalocsán volt, ahol tíz évvel ezelőtt, 1994 márciusában először találkoztak a magyarországi egyházi gyűjtemények képviselői és határozták el egy munkaközösség létrehozását; ahol először körvonalazódott az egyesülés terve.

A tizedik évforduló – mint minden hasonló alkalom – az ünneplés mellett számadásra és a további feladatok megfogalmazására is készíti az egyesülés tagjait.

Az egyházi könyvtárak – különleges gyűjteményük révén, mely vitathatatlanul a nemzeti kulturális örökség része – sajátos csoportot alkotnak a hazai könyvtárak között. Bár a rendszerváltást megelőző évtizedekben uralkodó hivatalos eszme megpróbálta kiszorítani őket, mégis letagadhatatlanul beletartoznak a hazai könyvtári rendszerbe, melyet éppen különleges

gyűjteményükkel gazdagítanak. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének létrehozása a rendszerváltás utáni években igen fontos tett volt, mert életre keltette az egykor fényes, aztán szinte megsemmisült vagy eltékozolt, romjaiban, maradványaiban is gazdag, de holt egyházi gyűjteményeket, s megteremtette az egyházi könyvtárak *érdekképviseletét*.

A következő évek *feladata az állam és a szakma részéről, hogy az egyházi könyvtárak (gyűjtemények) ismét elfoglalhassák méltó és megfelelő helyüket a nemzeti kulturális életben, a magyar könyvtári rendszerben. Mindez kulturpolitikai feladat, s morális és anyagi megbecsülésben valósulhat meg. Az egyházi könyvtárak sürgető kihívása pedig, hogy egyre jobban bekapcsolódjanak a hazai és európai könyvtári, (köz)gyűjteményi, (köz)művelődési rendszerbe, információs rendszerbe.*

Ásványi Ilona

(Szent Jeromos az EKE weblapjáról)

Integrált elektronikus dokumentumszolgáltató rendszer kiépítése a LIBINFO- és MATARKA-szolgáltatások alapjain

(Tervezet az együttműködésre és a szolgáltatás bővítésére)

A konzorciumi alapokon működő és az országos Széchényi Könyvtár (OSZK) által fenntartott LIBINFO szolgáltatás, mely rendkívül népszerű és sikeres on-line referenz-szolgáltatássá nőtte ki magát, nemrégiben kiterjesztette tevékenységét az elektronikus dokumentumszolgáltatás irányába is.

A <http://libinfo.oszk.hu> honlapon kérdést feltételezők immár elektronikus másolatokat is rendelhetnek nyomtatásban megjelent publikációkból.

A MATARKA – Magyar Folyóiratok Tartalomjegyzékeinek Kereshető Adatbázisa (www.matarka.hu) – szintén konzorciumi keretekben, a Miskolci Egyetem Könyvtárának vezetésével működő országos tartalomjegyzék-szolgáltatás. A szolgáltatás résztvevői (különböző nagyságú magyar könyvtárak) rögzítik és adatbázisban teszik on-line hozzáférhetővé a magyar időszaki kiadványok tartalomjegyzégeit (a kurrens és az átlagosan egy évtizedre visszamenőleges számokat). A cikkek kb. tíz százalékának teljes szövegéhez ugrópont vezet. A többi, mintegy kilencven százalékot kitevő cikkhez a MATARKA tagkönyvtárai szintén teljesítenek elektronikus másolat küldésére irányuló olvasói kéréseket. Az adatbázis jelenleg több mint 150 ezer cikkcímet tartalmaz.

Az ilyen, könyvtári keretekben történő digitalizálás termékköltsége és a szerzői jog figyelembevételével megállapított felár a végfelhasználót terhelné.

Logikusnak tűnik e fontos könyvtári rendszerek azonos profilú szolgáltatásainak integrálása, különös tekintettel arra, hogy

- előfordulhat, hogy egyes műveket viszonylag gyakran kérnek a megrendelők;
- ugyanazon művek többször digitalizálásra kerülhetnek;

- a gyakori digitalizálás hozzájárul a könyvtári állomány állagromlásához;
- növelheti a digitalizáló infrastruktúrák számát
- és nem hatékony a munkaerő-kihasználás szempontjából.

Ezért lenne célszerű, ha a különböző szolgáltatók közös rendszerben végeznék el az ehhez a szolgáltatáshoz kapcsolódó feladataikat.

A korábbi gyakorlat szerint a digitális másolatokat lényegében egyszer használták fel, azaz ha az egyik szolgáltatótól egy adott mű másolatát rendelték meg, akkor az újra elkészítette az elektronikus változatot is, még akkor is, ha ezt esetleg egy másik intézmény már megtette.

Ennek kiküszöbölésére célszerű lenne:

- az így előállított másolatok tárolása (csak a szolgáltatás résztvevői számára lehetséges hozzáféréssel);
- a másolatok nyilvántartásának elkészítése és a nyilvántartás on-line hozzáférhetővé tétele (mind keresés, mind bővítés céljából) a szolgáltatásban közreműködők számára.

Ez lenne az alapja az integrált elektronikus másolatküldő rendszernek, mely két, egész országot lefedő szolgáltatás összevonásával alkalmas lenne az igények teljes körű kielégítésére.

Az integrált szolgáltatás a LIBINFO-hoz hasonlóan a tagok számára teljesen nyitott, dinamikus felületen történne, tehát az is nyomon követhető lenne a tagok számára, hogy az adott beérkezett kéréssel ki foglalkozik, ki teljesíti azt. A kérés teljesítésével egyidejűleg a másolat készítője bevezetné a digitalizált tétel adatait a közös nyilvántartásba, valamint feltöltené a másolatot egy nem nyilvános háttértárolóra, ahol az viszont a nyilvántartás alapján bármikor megtalálhatóvá és szolgáltathatóvá válna.

A szolgáltatáshoz egységes számlázási rendszert is ki kell dolgozni, valamint olyan fizetési módot, mely nem lassít a kiszolgáláson. A felhasználók az elektronikus úton kapott másolatért elektronikus úton, emelt díjas esms-ben fizetnének. Az így befolyt bevétel a teljesített kérések arányában oszlana meg a szolgáltatók között. Az integrált szolgáltatáshoz a másolatkéreésre vonatkozó megrendelést a felhasználók majd megtehetik a LIBINFO külön erre a célra létrehozott űrlapján. Ugyanakkor a MATARKA találatokban elhelyeznénk egy „megrendelem” funkciót, mely rögtön a megtalált tétel adataival részben kitöltött másolatrendelő űrlapot adna fel.

A digitalizált művek (főként folyóiratcikkek, de ez egyéb dokumentumtípusra is kiterjeszhető) nyilvántartása jelenleg egységesen nem megoldott. A LIBINFO ugyan tárolja a digitalizált dokumentumokat, de ezeket csak a kérdések felől lehet jelenleg visszakeresni. Új adatbázist kell kiépíteni, mely szabványos adatstruktúrában tárolja a tételekhez társuló metaadatot. A javasolt adatstruktúra a kvalifikált Dublin Core (esetleg annak NDA-féle magyarítása). Az adatstruktúra kidolgozása közösen az EPA (MEK) és a LIBINFO feladata. Az így előállt specifikáció alapján a MATARKA munkatársai végeznék el az adatbázis programozását (MySŐL-PHP-alapon), valamint on-line beüzemelését, működtetését és karbantartását.

A rendszer bevezetéséhez szükséges fejlesztések és beruházások:

- tárolószerver, illetve tárterület biztosítása;
- tárterület biztonsági rendszerének kidolgozása;
- digitalizáló infrastruktúra fejlesztése (például mikrofilmskenner);
- LIBINFO szolgáltatói és adminisztrációs felület bővítése, kiterjesztése;
- MATARKA-felület bővítése;
- nyilvántartó adatbázis tervezése;
- nyilvántartó adatbázis üzemeltetése;
- nyilvántartó adatbázis webes felületének megtervezése;
- fizetési rendszer bevezetése társvállalkozóval (T-Mobil Magyarország Rt.).

A LIBINFO fejlesztési feladatai

A dokumentumküldő rendszer alapjaiban a LIBINFO már meglévő rendszerére épülne (PostgreSQL adatbázis, PHP4 dinamikus lekérdezés). A rendszer kibővítéséhez az alábbi módosítások szükségesek:

1) *Adatbázis*: adattábla létrehozása a dokumentumszolgáltatás részére (beérkezett megrendelések)

2) *Űrlap és lekérdezés*:

– külön űrlap a megrendeléshez, illetve külön lekérdezés a beérkezett megrendelések kezelésére

– az űrlapra mutató link a megrendelhető cikk mellett is megjelenik; a linkre kattintva a cikk adatai automatikusan beemelődnek az űrlap megfelelő részébe

3) *Biztonságos tárhely, jelszavas hozzáférés*: a digitalizált dokumentum feltöltése egy biztonságos tárhelyre, ahol csak a szolgáltatásban részt vevők, illetve a megrendelő fér hozzá

4) *Egyszeri letöltés*:

– a megrendelő csak egyszer férhet hozzá dokumentumához, amelyet természetesen letölthet saját számítógépére vagy egyéb tárhelyre

– a letöltéshez a megrendelő egyedi azonosítója (kérdésszám) és jelszava (e-mail cím) szükséges

– a rendszer automatikusan érzékeli a letöltés végbemenetelét és törli a dokumentumot az ideiglenes tárhelyről

5) *Másolat küldése a MATARKA-nak*: az elkészült digitalizált dokumentum feltöltése a MATARKA adatbázisába további feldolgozás céljából

6) *A mobilszolgáltató által biztosított adatfelület összekapcsolása az adatbázissal*: a fizetés megtörténtének megállapítására a beérkező eseményeket össze kell társítani a beérkezett megrendelésekkel, ehhez a szolgáltató által biztosított adatbázis megfelelő részeit kell összekapcsolni a megrendelések adattáblával

7) *Külső dokumentumfeltöltési lehetőség konzorciumi tagok számára*: biztosítani kell a konzorciumi tagok számára, hogy részt tudjanak venni a digitalizálási és dokumentumszolgáltatási rendszerben, ehhez az szükséges, hogy lehetőségük legyen az elkészült digitális dokumentumot a moderátor rendelkezésére bocsátani, aki a fizetés megtörténte után tudja elküldeni a dokumentumot a megrendelőnek

8) *Az archívum átszervezése és bővítése*: a várhatóan megnövekedő forgalom miatt az archívum adatstruktúrájának átszervezése szükséges a könnyebb visszakereshetőség érdekében

A fizetős dokumentumszolgáltatás menete

A megrendelő az űrlap kitöltésével elküldi megrendelési igényét. A megrendelés a LIBINFO szolgáltatás adatbázisába kerül, ahonnan a moderátor egy külön lekérdezés segítségével tudja megjeleníteni az aktuális megrendelések listáját. A lista, a jelenleg működő rendszerhez hasonlóan, különböző színekkel jelzi a kérés feldolgozottságának állapotát. A moderátor ellenőrzi az adatok pontosságát (e-mail cím, bibliográfiai adatok) és felméri az adott digitalizálás költségét

Magyar Könyvtárak Internetes Tájékoztató Szolgáltatása

[Főoldal](#) | [Ismerető](#) | [Kérdezzen!](#) | [Taglista](#) | [Linkgyűjtemény](#) | [Válaszok](#) | [Gazdátlan válaszok](#) | [Hasznos tudnivalók](#)

**Olyan kérdése van, amelyre egy könyvtáros tudhatja a választ?
Amelynek megválaszolása egy mai könyvtár illetékességi körébe tartozik?
Kérdezzen tőlünk! Igyekszünk segíteni, 2 munkanapon belül válaszolunk!**

Ismerető

Amire válaszolunk és amire nem

Kérdezzen!

Kérdését az itt található űrlapon teheti fel

Taglista

A könyvtárosok, akik válaszolnak

Linkgyűjtemény

Mielőtt feltenné kérdését, nézzen körül az Interneten

Válaszok

Itt tekintheti meg válaszunkat az Ön által feltett kérdésre

Gazdátlan válaszok

Amennyiben pontatlanul adta meg e-mail címét

Hasznos tudnivalók

Mielőtt kérdezne... Javaslatok, további információk

[Csak a szolgáltatás közreműködői részére:](#) | [Iroda](#) | [Archívum \(2003 júniusáig\)](#) | [Archívum \(2003 júniustól\)](#)

gét, amiről értesíti a megrendelőt. A megrendelő egy emelt díjas esms elküldésével tud eleget tenni fizetési kötelezettségének, melyet bármely magyarországi mobilszolgáltató rendszeréből meg tud tenni: T-Mobile, Pannon, Vodafone. Az elkészült digitális dokumentumot csak az emelt díjas esms regisztrált beérkezése után teszi a rendszer elérhetővé a megrendelő számára: a megrendelő egy e-mail üzenetben megkapja a dokumentum URL-jét, amire rákattintva, kódszáma és jelszava megadásával, letöltheti a dokumentumot. A megrendelő az egyszeri letöltés után többször nem tud a dokumentumhoz hozzáférni.

A dokumentumszolgáltatás teljes egészében a 1999. évi LXXVI. szerzői jogi törvény vonatkozó passzusainak megfelelően történik.

A végfelhasználó (megrendelő) az űrlapon megjelenő nyilatkozatban vállalja, hogy a dokumentumot csak a szerzői jogi törvényben meghatározott módon használja fel. A nyilatkozat elfogadása nélkül nem küldhető el a megrendelő űrlap. A termék bármilyen szempontú újrafelhasználása a szerzői jogi előírások miatt nem engedélyezett. A digitalizált állomány minősége nem lehet olyan, hogy az bármilyen jellegű további felhasználást tenne lehetővé.

A digitalizált és a szerzői jogi törvény hatálya alá eső dokumentumokat nyilvánosan hozzáférhető tárolóhelyeken (internet) nem tesszük elérhetővé.

A T-Mobile Magyarország Rt. ajánlata

A cég által ajánlott alkalmazások közül a média típusú, emeldíjas esms tűnik szolgáltatásunk számára a legkedvezőbbnek.

Az alkalmazás az alábbi lehetőségeket nyújtja:

- a beérkező esms-ek regisztrációját végző szoftvert a T-Mobile biztosítja, nem szükséges saját szoftvert fejleszteni és fenntartani;
- a szolgáltató vállalja az elszámolással és a többi mobilszolgáltatóval való kapcsolattartással járó feladatokat;
- nincs előfizetési és tesztelési díj;
- nincs előírt forgalmi kötelezettség;
- az esms díjából szolgáltatásunk húsz százalékos részesedést kap;
- a szolgáltatást jelenleg a magyar szolgáltatók rendszerein belül lehet használni (T-Mobile, Pannon, Vodafone);
- az elszámolás havonta történik.

Az új szolgáltatási rendszer kiépítésének tervezetét a Magyar Elektronikus Könyvtár és az Országos Széchényi Könyvtár LIBINFO csoportja munkatársai dolgozták ki. A 2004. szeptember 20-án megtartott közgyűlésen a LIBINFO konzorcium tagjai támogatták a tervezetet és annak megvalósítását.

Amennyiben pályázati forrásokból sikerül a szükséges anyagi fedezetet előteremteni, megkezdődhet a munka. Hisszük és reméljük, hogy a hazai könyvtári rendszer a szolgáltatás további fejlesztésével és bővülésével, a tagkönyvtárak együttműködésével újabb jelentős lépést tehet meg az informatikai társadalom kiépítése, a könyvtári információ-, tartalom- és dokumentum-szolgáltatás irányába.

Tóth Ferenc Tibor

Országos Széchényi Könyvtár

Digitális jegyzetek – adatok egy kattintásra OPM-rendszer az OSZK-ban

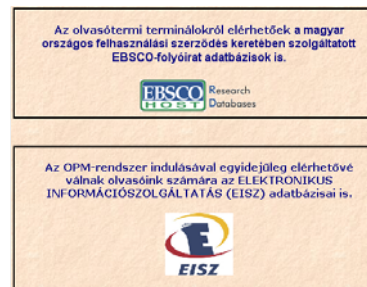
2004. szeptember 9-én adták át hivatalosan az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és az Informatikai és Hírközlési Minisztérium közös fejlesztésében létrejött, az országban egyedülálló új számítógépes rendszert, az OPM-et (olvasói professzionális munkaállomások).

Az Országos Széchényi Könyvtár több éves átfogó szakmai programot terjesztett be az Informatikai és Hírközlési Minisztériumhoz (IHM). Az annak egyik elemeként megvalósult OPM révén az intézmény a világ jelenleg egyik legkorszerűbb számítógépes szolgáltatásával áll az olvasók rendelkezésére.

„Az informatikai társadalom építésében a szaktárca egyik legfontosabb szövetségesei a könyvtárosok, hiszen a bibliotékák a kiadványok őrzése mellett a tudáelosztás és -terjesztés fő bázisai” – mondta *Kitzinger Dávid*, az IHM főtanácsadója a hivatalos átadási ünnepségen.

A nemzeti könyvtár új szolgáltatásának köszönhetően a látogatók az elektronikus dokumentumok olvasása mellett azonnal megírhatják tanulmányaikat, elkészíthetik dolgozataikat, jegyzetelhetnek az olvasmányokból, hisz a teljes Microsoft Office csomag (szövegszerkesztő, táblázatkezelő, adatbázis-kezelő), ezenkívül kép- és web-lapszerkesztő programok a rendelkezésükre állnak, és a dokumentumokat haza is vihetik valamilyen adathordozón. A bibliotéka olvasótermeiben elhelyezett száz számítógépről közvetlenül elérhetővé váltak az elektronikusan archivált anyagok, elektronikus dokumentumok, e-bookok, az országos adatbázisok, és lehetővé vált a teljes körű internethasználat is.

lázatkezelő, adatbázis-kezelő), ezenkívül kép- és web-lapszerkesztő programok a rendelkezésükre állnak, és a dokumentumokat haza is vihetik va-

lamilyen adathordozón. A bibliotéka olvasótermeiben elhelyezett száz számítógépről közvetlenül elérhetővé váltak az elektronikusan archivált anyagok, elektronikus dokumentumok, e-bookok, az országos adatbázisok, és lehetővé vált a teljes körű internethasználat is.

A rendszer az informatikai feladat szempontjából is különlegesnek, egyedinek mondható. Száz darab terminál áll az olvasók rendelkezésére, tehát egyszerre száz olvasó tudja használni a rendszert. Ugyanakkor a könyvtár jelenleg 43 ezer beíratkozott olvasót tart nyilván, és mindegyikük egyéni hozzáférési joggal és saját, maximum 150 MB-os tárhellyel rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy virtuálisan valójában 43 ezer terminál (számítógép) áll az olvasók rendelkezésére. A konkrét tárolóhely biztosítása az utolsó dokumentum-elmentéstől számított hét nap, tehát folyamatos használat esetén akár hónapokig is igénybe vehető. A klienseket egy 200 Gigabyte-os fájlserver és egy 6,8 Terrabyte-os tároló szerver szolgálja ki, ami egyben az OSZK épülő digitális könyvtárának tárhelyét is biztosítja.

Kérésre egyéni digitalizálás kizárólag könyvtárosok közreműködésével, az állományvédelmi szempontok és a szerzői jogi előírások figyelembe vételével végezhető. Az olvasók által elkészített dokumentumok, a kiválasztott képek a szerzői jogok betartásával a nyomtatás mellett különféle adathordozókra, például flopira, CD-re, DVD-re másolva haza is vihetők, illetve távoli hozzáféréssel (FTP) elérhetők.

A rendszer különlegessége abban nyilvánul meg, hogy az olvasó egy munkahelyen mindazt a szolgáltatást megkapja, amit egyébként más könyvtárakban esetleg több munkaállomáson tudott csak elérni, miközben minden olvasó egyedi, saját maga által kialakított felülettel és tárhellyel rendelkezik. A tervezés menete és fázisai elolvashatók az Országos Széchényi Könyvtár honlapján:

http://www.oszk.hu/frame_hu.htm?hun/szakmai/tervek/tervek_index_hu.htm. (T.F.T., OSZK)

A közművelődés intézményei az esélyegyenlőség színterei*

Az előadás címében a közművelődés intézményei szerepelnek, melyek közül a könyvtárról, főként a saját könyvtáramnak, a FSZEK VI./2. Terézvárosi Gyermekkönyvtárának tapasztalatairól beszélnék többet.

A különböző közművelődési intézmények egyre inkább foglalkoznak a valamilyen módon hátrányos helyzetben lévő lakossággal. Ennek az oka, hogy nem csak hazánkban, hanem a világ más országaiban is növekedett a rokkantak és a különböző fogyatékosokkal rendelkezők száma és aránya. E növekedést sok minden befolyásolja: demográfiai, egészségügyi tényezők, az életkörülmények, a társadalombiztosítási rendelkezések változása – jogkiterjesztés –, tudományos-technikai fejlődés stb. A demokratikus intézményrendszer kialakulása, a piacgazdaságra való áttérés, a szociális ellátórendszer törvényi megalapozottságának megszületése előnyökkel is járt és hátrányt is okozott a fogyatékkal élőknek. A fogyatékkal élőknek az átlagnál nagyobb szükségük van – esetleges jövedelmük mellett is – olyan szociális jövedelmekre, amelyek kompenzálják a fogyatékoság tényéből következő többletköltségeket. Az aktív korúak munkavállalási esélyei lényegesen rosszabbak a lakosság többi részénél. Magas az eltartottak száma is, körülbelül nyolc százalék. Iskolai végzettségük is alacsonyabb, döntő többségük legfeljebb az általános iskola nyolc osztályát végzi el. Ma még jellemzően elsősorban a család ügye a fogyatékos gyermekek iskoláztatása, közlekedésük épületen belül és kívül, sok múlik anyagi teherbíró képességükön. Főképpen az egyedül élők vannak nehéz helyzetben, mivel ellátásukat maguknak kell megszervezniük. A területi és

települési egyenlőtlenségek is fokozottan sújtják őket.

Az ENSZ már 1975-ben deklarálta a fogyatékos emberek gazdasági és társadalmi biztonságához, azaz a megfelelő életszínvonalhoz, a foglalkoztatáshoz, a családban éléshez, a társadalmi életben való részvételhez, a szabadidős tevékenységhez fűződő jogát.

Az Európai Unióban az 1997-es *Amszterdami szerződés* döntő fontosságú. A szociális integrációt a közösség céljainak meghatározó elemeként fogalmazták meg: az Európai Unió „... olyan intézkedéseket hozhat, amelyek a nemre, fajra vagy etnikai hovatartozásra, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, korra vagy szexuális irányultságra alapított mindenfajta megkülönböztetés elleni küzdelem érdekében szükségesek.”

Az Európai Fogyatékosügyi Kongresszus 2002-ben, Madridban a következő lényeges tételt mondta ki: „A befogadó társadalom alapja a diszkriminációmentességgel párosuló pozitív cselekvés.”

Így lett 2003 az európai fogyatékos emberek éve és született meg *A fogyatékkal élők életminőségének javítása: a teljes körű részvételre irányuló és annak révén működő politika erősítése* címet viselő politikai nyilatkozat is, amelynek egyik fő gondolata: „A fogyatékos emberek heterogén csoportot alkotnak. Mint a társadalom minden rétege, a fogyatékos emberek is igen sokrétű csoportot képeznek, és csak az a szakmapolitika sikeres, amely tiszteletben tartja ezt a sokféleséget.”

A fogyatékos emberek nem jótékonykodást, hanem esélyegyenlőséget akarnak – fogalmazza meg a *Madridi nyilatkozat*.

Mi, könyvtárosok és más közművelődési intézményben dolgozók ezeknek a gondolatoknak a jegyében kell, hogy tevékenykedjünk. Erre példa az a könyvtár, ahol én is dolgozom. A Terézvárosi Gyermekkönyvtár a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatának legnagyobb önálló gyermekkönyvtára. Pesten, a hatodik kerületben működik 1961 óta. Megnyitásától kezdve fogad hátrányban szenvedő csoportokat, kisegítő iskolásokat.

*Elhangzott a Magyar Könyvtárosok 2004. évi vándorgyűlésén

Az elmúlt tizenhárom év tapasztalatairól beszélnek, amelyek egybeesnek az én ottlétemmel is.

1992: A kiegészítő iskolások tankönyveinek beszerzése (1–8. osztály);

a *Kamasz panasz* foglalkozássorozatban filmvetítés és beszélgetés a másságról;

az *Amit tudni akarsz a szexről* és a *Drog és kábulat* elnevezésű foglalkozássorozatba szociális munkások (akkor még nem használt fogalom!) bevonása.

1992–1999: Óvodás Klub minden hó első keddjén – főleg nagycsaládosok részvételével.

1993: Országos rajzkiállítás a Diszlexia Egyesület szervezésében.

1995–1996: Lelki mentálhigiéniai foglalkozássorozat ötödikeseknek *Koncz Kamasz-kapaszkodó* című kötete alapján. A művészeti részéért *Torma Edit*, az agykontroll gyakorlatokért *Baghy-Bátor Teréz* volt felelős.

1996: Belvárosi könyvtári napok (ma: fővárosi könyvtári napok), konferencia „*A jövő olvasója*” a *gyermek* címen. A gyermekek olvasási nehézségeiről *Csabai Katalin* beszélt, és nagy vitát kavart *Fogarassy Miklós*nak *A kulturális esélyegyenlőség utolsó színterei a közkönyvtárak* című előadása.

1997. október 17-én 15 órától október 19-én 24 óráig: Folyamatos felolvasás *Mikszáth Kálmán* műveiből, melyre a kerület értelmi sérült napközis tagjai is eljöttek. Az olvasni tudók felolvastak, videofelvétel is készült. A hangkassetákhoz kis magnót is kölcsönözhetek olvasóink a Goethe Intézet jóvoltából.

1998: A könyvtár felújítása után nagyítokat szereztünk be helyben használatra és kölcsönzésre is. Ennek költségeit a könyvtárosok vállalták.

2000: Folyamatos felolvasás magyar szerzőktől nyolcvan órán keresztül. A vakok és gyengén látók számára is lehetővé tettük a felolvasást, erről is videofelvétel készült, melyet a helytörténeti anyagunkban lehet megtekinteni.

A város több pontjáról érkeztek csoportok különböző kézműves, irodalmi, könyvtárhasználati foglalkozásokra ebben az időben is, de ezekről most nem ejtenék szót. A kerületben működő Terézvárosi Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (TERÉZÉNO) és a Csupaszívek Társasága (a Down Egyesület jogutódja) az a két szervezet, amelyekkel szorosabb kapcsolatot épített ki könyvtárunk.

A TERÉZÉNO 1993-ban alakult, *Mattya-sovszky Zsófia* vezetésével. 1996-ban adtunk helyet a *Mit tudok a súlyos értelmi fogyatékosokról* című kerületi rajzverseny anyagának. Gyógypedagógiai ügyeletet tartottak az otthon munkatársai, a látogatók egy kis irodalomjegyzéket kaptak a témáról. Az eredményhirdetés a Kolibri Színházban volt.

1997-ben *Egy különös hely* címen tartottunk vetítést és előadást. Bemutattuk az angliai értelmi sérült emberek életét, a velük való szakmai munkát, levetítettük a BBC dokumentumfilmjét. Ezt az előadást a kerület több intézményében is megtartották. A könyvtárosok érdeklődése sajnos igen csekély volt.

1998–1999: Drámapedagógiai és kézműves foglalkozások révén végzett közművelődési tevékenység – elemi szakmai ismeretek a gyógypedagógia köréből. Közös pályázat egy kerületi iskola nyolcadikos tanulói és az otthon fiataljai együttletére. A találkozások többféle problémát felvetettek minden résztvevőnek.

Két nyílt nap is volt könyvtárunkban, ahol a napközi fiataljai bemutatták kézműves tudásukat, együtt lehetett dolgozni velük, közösen lehetett tornázni, és vásárt rendeztünk az általuk készített tárgyakból. 2003-ban más intézmények is a vendégeink voltak, s ez az alkalom a fogyatékosok európai évének magyarországi megnyitója is volt egyben. Az érdi otthon dolgozóinak mottója: „Minden ember unikum” – tökéletes megfogalmazás.

Természetesen az otthon tagjai is járnak könyvtárunkba, voltunk együtt kirándulni, tízéves születésnap ünnepségükön mi is ott voltunk. Jó velük!

A Csupaszívek Társaságával, a Down Egyesület jogutódjával 1998 végén kezdtünk együtt dolgozni. 1999 márciusában nyitottuk meg a „szülők polcát”, amely a gyermekek és nevelésük problémáiról, krónikus betegségekről és fogyatékosokról szóló, szülőknek, segítőknek és talán a szakembereknek is útmutatóul szolgáló kiadványok gyűjteménye. Ezekről nyomtatott lista is készült, kedvesinálónak. 2002-ben videofilmekkel is bővült a választék, különböző betegségekről, megelőzésükről. A könyvanyag jelenleg számítógépes feldolgozás alatt áll. Olvasóink folyamatosan kölcsönzik ezeket, már a FSZEK számítógépes rendszerébe is bekerültek, így mindenki számára hozzáférhető.

Kapcsolódó szolgáltatásként szerdánként egy szakember, *Csató Zsuzsa* fogadja az érdeklődőket. A társaság révén értesülünk a legfrissebb szakmai tudnivalókról, konferenciákról, kezdeményezésekről. Ezt nagyon fontosnak tartjuk, köszönet érte.

Mi minden lehet még a tarsolyunkban, ami csökkenti a hátrányokat? A könyvtárosok nyitottsága, saját előítéleteink legyőzése, megfelelő kontaktus kialakítása, az előadásom elején vallott elvek alkalmazása, érdekvédelem – különösen a gyerekek esetében –, és persze pénz is gépesítésre, akadálymentesítésre, továbbképzésre stb.

Másfelől különböző módszerek, amelyeket alkalmazva közelebb visszük a könyvtár életét, szolgáltatásait, a könyveket a felhasználókhoz. Ilyen például a bábozás, a meseposztócska használata, a könyvdominó, a memóriajáték, a vásári képmutogató, az állóképek készítése, eljátszása.

Nagyon fontos, hogy a rólunk szóló tudnivalókat egyszerűen és érthetően fogalmazzuk meg, használjunk piktogramokat, melyeket az olvasni nem tudó is megért, valamint az, hogy az akadálymentesség természetes legyen, a számítógépeken felhasználóbarát programok legyenek – a fogyatékosághoz alkalmazkodva. És még mennyi minden! Van tehát feladat bőven.

Saját tapasztalatomra alapozva vallom *Antoine de Saint-Exupéry* gondolatát: „Mert sokszor a mosoly a lényeg. A mosollyal fizetni lehet. A mosollyal kárpótolni lehet. A mosollyal lehet életet adni. És van mosoly, melyért meghal az ember.”

Kucska Zsuzsa

A jászok és a kunok földjén

Ez év nyarán kezdte meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Helyismereti Könyvtárosok Szervezete (HKSZ) éves konferenciáinak második dekádját. Az „újrakezdéshez” nem is választhattak volna méltóbb helyszínt, mint Szolnokot, a HKSZ jelenlegi elnökének szűkebb pátriáját. A rendezvényt szervező és annak otthont adó intézmény, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója, *Bertalanné Kovács Piroska* és munkatársai lelkes és fáradságot nem kímélő módon álltak ugyanis *Takáts Béla* igazgatóhelyettes mel-

lé. Ennek eredményeként a HKSZ XI. Országos Tanácskozása (Szolnok, 2004. július 14–16.) méltán öregbíti tovább könyvtárunk és az MKE Helyismereti Szekciójának hírét-nevét.

A történések szakmai elemzését – felkészültségének mértéke szerint – ki-ki elvégezheti a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* rövidesen megjelenő legújabb számában olvasható cikkek, illetve a hagyományosan publikálásra kerülő előadások olvasása során. Jómagam ezennel csupán arra merek vállalkozni, hogy egy szubjektív beszámolón keresztül hírt adjak arról, miért is volt jó nekünk Szolnokra menni.

Az idei tanácskozásunk témájának választott három fogalom, *helyismeret-digitalizálás-Európai Unió* összefüggéseinek felvillantása, a belőlük fakadó feladataink felismertetése volt a rendezvény elsődleges célja. E célt megvalósítandó kérték fel az első napi előadókat, akik jelentősen eltérő nézőpontból fókuszáltak a kérdésre.

A megnyitót követő első előadó *Galambosi András*, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium főosztályvezető-helyettese például a *Nemzeti Digitális Adattár* (NDA) és a könyvtárak együttműködésének szükségességét és lehetőségeit vizsgálva elmondta: „Az NDA a nemzeti kultúra fenntartása és továbbélése szempontjából kiemelkedően fontos értékek, dokumentumok, adatbázisok, szolgáltatások digitális környezetbe történő átmentésére, digitális fenntartására, megőrzésére törekszik.” Nem véletlen tehát, hogy keresi a kapcsolatot a könyvtárakkal két okból is. Egyrészt, mert a fent jellemzett tartalmak jelentős része a könyvtárakban lelhető fel, másrészt, hogy az általunk végzett digitalizálási tevékenység az archiváláshoz kívánatos módon menjen végbe.

sát. Ennek a gondolatnak jegyében kitért a MOKKA fejlesztésének fontosságára is.

Rövid szünet után *dr. Mlinarics József*, a Magyar Tartalomipari Szövetség ügyvezető elnöke ismét új vetületben adott képet a digitalizálási tevékenység jelenlegi helyzetéről. Mindenekelőtt leszögezte: „A tartalom digitalizálása üzlet.” Ennek tudatában meg kell keresnünk a helyi információk hasznosításának lehetőségeit, hiszen „ha munkát fektetnek be valamibe, azért kapják ellen-

Következő előadónk *Monok István*, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) főigazgatója a digitalizálási elképzeléseiről, terveikről, a jelenleg már folyó munkálatokról adott rövid áttekintést. Szólt az ún. *Nemzeti Digitális Könyvtárról* kialakított elképzelésekről. Kijelentette: „Ami az interneten elérhető, az felértékelődik”. Éppen ezért szükséges egy nemzeti fejlesztési terv mentén egybehangoltan, együttműködve végezni a katalógusok és nyilvántartások digitalizálá-

szolgáltatást”. Meghatározta a tartalomipar fogalmát is. Ezek szerint: a tartalomipart a digitalizált információk gyűjtésével, értékesítésével, feldolgozásával és terjesztésével foglalkozó, valamint az ehhez a tevékenységhez szükséges infrastruktúra működtetését biztosító szervezetek alkotják. Munkájuk kiterjed a belföldi piac dinamizálására, a kedvező társadalmi és gazdasági környezet kialakítására, a külföldi piaci jelenlét fejlesztésére, valamint a jogi környezet biztosítására.

E jogi környezetről hallottunk *dr. Tóth Péter Benjaminsz*, az ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület jogászának előadásában. Ő a digitalizálás és a digitális közzététel szerzői jogi vonatkozásait próbálta röviden körüljárni. Egy mérlegként írta le a helyzetet, melynek egyik serpenyőjében a közgyűjtemények, a másikon pedig a szerzők, a kiadók stb. vannak. Kijelentette: „A szerzői jog mindig a mérlegnek az utóbbi tányérján elhelyezkedőket fogja támogatni, mivel a szerzők nem állami támogatásból élnek.” Előadását hallgatva talán nem voltam egyedül az az érzéssel, hogy közel

Cédére írja, digitalizálja EU-kompatibilis módon!

A második napi délelőtti programot kezdő *Moldován István*, az OSZK osztályvezetője és *Drótos László*, az OSZK főmunkatársa, előadásaikban a Magyar Elektronikus Könyvtár építése, fejlesztése során nyert tapasztalataik alapján próbálták összefoglalni azokat a problémákat, melyek nehezítik a digitalizálási tevékenységet.

Alapvető gondként fogalmazták meg, hogy nin-

sem egyértelmű még a közgyűjtemények szolgáltatásaival kapcsolatos jogi szabályozás. Azok a bizonyos malmok, úgy tűnik, lassan őrlnek, aminek olykor tán itt-ott örülnek is.

A fent vázolt előadásokat követően még számos meglepetést tartogattak részünkre vendéglátóink. Ezek közé tartozott a Nádor Rendszerház, a Canon és a Microsoft támogatásával létrejött hardverbemutató. Jelesen, olyan digitalizáló eszközökről esett szó, melyek valóban nagymértékben kitágítanák lehetőségeinket, ha lenne rá pénzünk.

Természetesen volt *baráti találkozó*, amelynek keretében szolnoki kolléganőink alkalmi, de nem „pályakezdő” kórusának szirénhangjai próbálták a következő műsorszámnak tartogatott táncházba csábítani a jelenlevőket. Az elhangzott utolsó kórusmű a tanácskozás mottója is lehetett volna, ezért hadd álljon itt a maga teljességében:

AD NOTAM: MINT A MÓKUS FENN A FÁN
(Loránd István – B. Radó Lili – Takáts Béla)

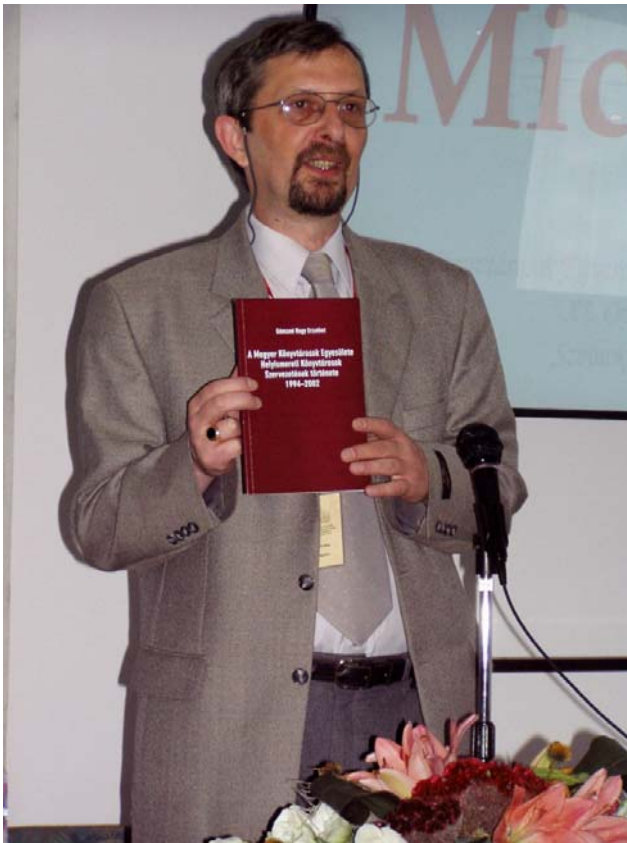
Mint a mókus fenn a fán, a könyvtáros oly vidám,
Ha kész a sajtófigyeléssel!
Helyi szerzők műveit, a gépébe írja be,
Adatbázisa a könyvtár lelke!

Képeslap, aprónyomtatvány, brossúra:
nem jelenthet gondot!

csenek elfogadott normatívák, nincs biztos digitalizálási stratégia, elaprózódó kezdeményezések jellemzik a digitális vagyon építését. Hiányzik továbbá egy ún. *jó példa rendszer*, mely a követendő útra vezetné a keresőket.

Moldován István a MINERVAPLUS projekt célkitűzéseinek megvalósításában való együttműködésünk fontosságát hangsúlyozta. E projekt ugyanis „az európai uniós tagállamok minisztériumai közötti együttműködés, mely a kulturális és tudományos tartalmak digitalizálását hangolja össze. A program célja egy közösen elfogadott európai platform kialakítása a digitalizálásra, metaadatokra és a hosszú távú megőrzésre vonatkozó ajánlások és irányelvek megfogalmazása formájában. A nemzeti programok koordinálása mellett az európai országok, nemzetközi szervezetek és projektek közti kapcsolatok kiépítését is segíti. A program ezenfelül tanácsadó szerepet lát el, mely a már működő jó példák összegyűjtését, valamint a lundi alapelvek elfogadását és terjesztését szorgalmazza.”

Drótos László az elektronikus könyvtárakkal szemben támasztott követelményeket vette számba. Ezek szerint az elektronikus könyvtárnak kell, hogy legyen gyűjtőköre, gyűjtemény ismertetője, gyarapodási politikája, folyamatos frissítése. Képezze le a valóságot, és biztosítsa a metaadatok cseréjét. Ki kell alakulnia egy dokumentumcserének, mivel saját digitalizálással nehéz feltölteni az elektronikus könyvtárakat.

A továbbiakban még *dr. Koltay Klára*, a Debreceni Egyetemi Könyvtár főigazgató-helyettese és *Bacsa András*, a Neumann-ház munkatársa osztotta meg velünk gondolatait a képek illetve szövegek digitalizálásának során felmerült kérdésekről. A szövegek digitalizálásának óriási előnye a teljes szövegben való kereshetőség. Hátránya a képek digitalizálásához viszonyítva, hogy öt-tízszer több időt igényel, nem lehet minden szöveget (pl. képletek, hangjegyek, speciális jelek) digitalizálni, és bizonyos információelemek (betűtípus, korra jellemző sajátosságok, tipográfia stb.) elvesznek. Néhány olyan dologra is kitértek, melyekre fontos ügyelnünk a szövegdigitalizálás során. Ilyenek például: a nemzetközi ajánlások (W3C) figyelembevétele, a platformfüggetlenség, a kompatibilitás, a nyílt, dokumentált felépítés és a forráskódok elérhetősége.

Végezetül három könyvtár digitalizálási tevékenységének eredményeiből kaptunk ízelítőt. *Tózsér Istvánné* az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár, *Szepesi Judit* a hódmezővásárhelyi Németh László Városi Könyvtár, *dr. Nemes Erzsébet* pedig a KSH ilyen irányú munkálkodásából mutatott gyakorlati példát. Engem különösen az első két gyűjtemény gazdagsága, a mögöttük rejlő sok-sok munka ej-

tett rabul. Készítők előtt ezúton, virtuálisan emelem meg a júliusi forráság miatt akkor otthon hagyott kalapom.

A hagyományos szakmai tanulmányút ezúttal Jászberénybe vezetett, ahol tagtársunk, *Gulyás Erzsébet* és kolléganői szíves fogadtatásban részesítettek minket a jászberényi Városi Könyvtár és Információs Központban. Ezt követően a volt ferences kolostor csodálatosan szép refektóriumát és belső udvarát, valamint a templomot kerestük fel. Megtekintésük után a Jász Múzeumban részesültünk beavatásban a jászok életét meghatározó külső és belső jellemzőket illetően. Szakavatott vezetőnk, *Hortiné dr. Bathó Edit*, a múzeum igazgatónője, egyben a Barkóca és az Árendás Gyermektánc-együttesek egyik irányítója jóvoltából rögtönzött néptáncbemutatót élvezhettünk. Talán mondanom sem kell, ez megalapozta az est további hangulatát.

A záró napon Takáts Béla, a Jász-Nagykunszolnok Megyei Verseghy Ferenc Könyvtár igazgatóhelyettese előadásában ismét a digitalizálási kísérleteinkben fellelhető anomáliákkal szembesülhettünk. A dolog sürgető időszzerűségére és fontosságára való tekintettel a tanácskozás résztvevői megszavazták, hogy egy javaslattal fordulnak a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához (NKÖM) illetékeseihez, annak érdekében, hogy mihamarabb érdemi előrelépés szülessen e kérdésben.

Gáncsné Nagy Erzsébet, a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár munkatársa és a HKSZ vezetőségének tagja tollából megszületett *A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének története 1994–2002* című kiadvány, melyet ez alkalommal mutatott be a tagságnak. Hadd méltassam e könyvet *Győri Erzsébet* ajánló soraival: „E szerény ajánló írójának igazi örömet és ismeretgyarapodást okozott a munka olvasása, ugyanezt kívánja mindenkinek, aki kezébe veszi ezt a szinte kötelező olvasmánynak is minősíthető kiadványt.”

Az utolsó részben néhány városi könyvtár helyismereti digitalizációs törekvéseit mutatták be az egyes intézmények vezető munkatársai. Így *Gaál Sándor*, Tiszafüred városi könyvtárának nyugalmazott igazgatója *Kisváros az ezredfordulón – helyi információ, helyismeret, digitalizáció Tiszafüreden*, *Gulyás Erzsébet* *A jászberényi Városi Könyvtár és Információs Központ helyismereti gyűjteménye*, *Varga István*, az Eöt-

vös Károly Városi Könyvtár igazgatója *A Fonyódi Elektronikus Könyvtár – helyismeret a világhálón* és végül dr. Hermann István, a Jókai Mór Városi Könyvtár igazgatója *A digitalizáció lehetőségei egy vidéki könyvtárban, Pápán* címmel tartott előadást.

Mindegyikük mondandójából kicsengett, hogy a nemes értelemben vett lokálpatriotizmus komoly elkötelezettjei. A bemutatottak alapján különösen a Varga István és dr. Hermann István által végzett munka nagysága nyűgözött le engem. Példaértékűnek tekintem munkásságukat, s remélem, a fent említett szakmai egységesítő törekvések segítségével egyre inkább kivívják maguknak, hogy gyűjteményüket minden tekintetben elektronikus könyvtárnak nevezhessék. Addig pedig nagy kitartást és sok örömet kívánok vállalt feladatuk teljesítésében!

Nem is zárhatom e rövid visszatekintést mással, mint hogy mind a magam, mind pedig az összes résztvevő nevében kijelentsem: a szolnoki Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár elődeihez méltó módon folytatta a Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének „országglását”. Köszönet érte a könyvtár minden dolgozójának és elnökünknek, Takáts Bélának! (*Gerber György*)

JAVASLAT

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezete XI. Országos Tanácskozásának (Szolnok, 2004. július 14–16.) résztvevői azzal a javaslattal és kéréssel fordulnak a *Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Főosztályához* és a *Könyvtári Inté-*

zethez, hogy a helyismereti dokumentumok digitalizálása során felvetődő problémáik áttekintésével a megoldáshoz nyújtsanak számukra szakmai segítséget.

1. Az országos tanácskozás résztvevői egyetértenek abban, hogy:

a) a nemzeti kulturális közvagyon egy jelentős része csak a közkönyvtárakban, azok helyismereti részlegeiben lelhető fel, és ezek elsősorban itt számíthatnak kiemelt figyelemre. Szellemi értékeink digitalizálásából ezért ezek az intézmények nem hagyhatók ki;

b) módunk van arra, hogy gyűjteményünk részére – ugyan nyomtatásban megjelenő, de – eredetileg számítógépen készült dokumentumokat szerezzünk be (pl. helyi lapok, nyilvános önkormányzati iratok stb.), így ezek egyidejűleg többféle formában szolgáltatathatók lennének;

c) az interneten napról napra új, gyűjtőkörünkbe tartozó dokumentumok jelennek meg és tűnnek el. Szakmai felelősségünk, hogy ezek megőrzéséről gondoskodjunk.

2. Az országos tanácskozás résztvevői tudják, hogy:

a) a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alapprogram, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium, fenntartó önkormányzataik, valamint egyéb e célra létrejött szervezetek – elsősorban pályázatok útján – jelentős támogatást nyújtottak és nyújtanak az e feladatok ellátásához szükséges *eszközök* beszerzésére;

b) preferálják és anyagilag is támogatják e feladatok ellátását, digitális szolgáltatások létrehozását;

c) a Nemzeti Digitális Adattár célkitűzései egybevágóak törekvéseikkel.

3. Az országos tanácskozás résztvevői ugyanakkor úgy látják, hogy:

a) képek digitalizálása során magukra maradnak a kimenet minőségének meghatározásában;

b) szöveg digitalizálása esetén öletszerűen kapnak javaslatot a formátumra (formázásokat nem tartalmazó egyszerű szöveg, SGML);

c) nem megoldott digitalizált állományuk szolgáltatása az interneten sem formai, sem jogi tekintetben;

d) nem megoldott nagy tömegű digitális szövegek tárolása, visszakeresése, szolgáltatása;

e) nem megoldott a gyűjtőkörükbe tartozó internetes tartalmak archiválása, tartalmi és formai feldolgozása, szolgáltatása.

4. Az országos tanácskozás résztvevői ezért javasolják, hogy:

a) digitalizálással kapcsolatos problémáikat egy megfelelő szakemberekből álló munkacsoport tekintse át, azokra kíséreljen meg érvényes és minden könyvtártípusra kiterjedő, a napi könyvtári gyakorlatban alkalmazható megoldást, megoldásokat adni;

b) a könyvtári dolgozók számára szervezzenek olyan célzott tanfolyamokat, illetve kezdeményezzék olyan akkreditált tanfolyamok indítását, amelyek elősegítik, lehetővé teszik az ajánlott megoldások gyakorlati alkalmazását, segítik a szerzői jogi törvény betartását;

c) a későbbiekben kiírásra kerülő pályázatok elsősorban az e megoldásokhoz szükséges eszközök (gépek és szoftverek) beszerzését, valamint az e megoldásokon alapuló szolgáltatások létrehozását preferálják.

Tagságunk kész e munkacsoport számára körülményeit, feladatait, gondjait részletesebben is megfogalmazni, kész a megoldás, megoldások keresésében részt venni.

5. Az országos tanácskozás résztvevői megfontolásra ajánlják:

a) olyan központi digitalizáló műhely, műhelyek létrehozását, melyek az e munkához csak rövid időre szükséges, költséges berendezések (pl. gerincímélő könyvszkennerek, A/5-ös méretnél nagyobb síkszkennerek [plakátok digitalizálására], mikrofílm-szkennerek stb.) elérését, használatát teszik lehetővé;

b) olyan digitalizáló alközpontok létrehozását, melyek egy-egy szoftver vagy nagyobb szakértelmet kívánó részművelet (különböző konverziók, karakterfelismertetés, szöveg adatbázisba szerkesztése stb.) elvégzésében nyújtanak segítséget.

A kulturális közvagyon digitalizálása, a digitális nyersanyagok közgyűjteményekbe kerülése eminens érdekünk. Közkönyvtáraink munkatársai ebben szeretnék kivenni részüket. Ehhez kérjük az önök segítségét!

Szolnok, 2004. július 14–16.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezete
XI. Országos Tanácskozásának résztvevői
nevében:
Takáts Béla
elnök

„Számталanszor jártam már ezen a tájon”

A Móricz-emlékév rendezvényei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében

A Móricz Zsigmond Társaság kezdeményezésére – a Petőfi Irodalmi Múzeummal szoros együttműködésben, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) támogatásával – a 2004 júniusa és 2005. június vége közötti időszak *Móricz Zsigmond-emlékév* lesz. Ennek keretében – elsősorban azok az intézmények, amelyek nagy írónk nevét viselik – különféle rendezvényeken fognak megemlékezni Móricz Zsigmond születésének 125. évfordulójáról.

A felújított Móricz-emlékszoba

Természetesen megyénk, illetve intézményünk is kapcsolódik az egy évig tartó eseménysorozathoz. A jeles jubileum méltó megünneplésére február 26-án *Móricz Zsigmond Emlékbizottság* alakult Nyíregyházán. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár által alapított emlékbizottság elnöke *dr. Bihari Albertné*, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár igazgatóhelyettese lett, tagjai: *Vida János*, a megyei önkormányzat vezető főtanácsosa, *Tasnádi Csaba*, a Móricz Zsigmond Színház igazgatója, *Dám László*, a Jósa András Múzeum igazgatója, *dr. Nagy Ferenc*, a Megyei Levéltár igazgatója és *Sivadó Sándor*, a Megyei Pedagógiai, Közművelődési és Képzési Intézet igazgatóhelyettese.

Az ülésen meghatároztuk azokat a jelentősebb rendezvényeket, amelyekkel megyénk tisztelegni fog nagy szülöttünk emléke előtt.

Az ünnepségeket a szülőfalu, Tiszacsécsé önkormányzata egész napos rendezvénnyel indította. A megemlékezés a református templomban kezdődött, ahol az ünnepi istentiszteleten *Bölcskéi Gusztáv*, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke hirdetett ígét. Azt követően a templom falán felavatta *Balogh Géza* szobrászművész alkotását, mely hirdeti, hogy ebben a templomban keresztelték meg a gyermek Móricz Zsigmondot. Az emlékház parkjában *dr. Hatházi Gábor*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Múzeumi Főosztályának helyettes vezetője tolmácsolta minisztere üdvözlését. Az ünnepi köszöntőt *Hopka András*, Tiszacsécsé polgármestere mondta, aki felelevenítette azt a 75 évvel ezelőtti június 30-át, amikor nagy szülöttüket díszpolgárrá avatták. Ezután idézett Móricz ekkor elhangzott beszédéből, majd így fejezte be mondanivalóját: „Nekünk az a dolgunk, hogy ebben az Európában, ma, amikor Tiszacsécsé Magyarország keleti kapuja lehet, nagy szülöttünk tanítását megfogadva okosak, felvilágosultak, erősek és határozottak legyünk. Okosak, hogy tényleg mi lehessünk a Kelet kapuja, felvilágosultak, hogy megfeleljünk a XXI. század követelményeinek, erősek és határozottak, hogy a remélt nagy változások közepette meg tudjuk őrizni falunk sajátosságait, hogy továbbra is vonzó, békés, boldog sziget legyen ez a fatornyos kis templom, a szalmatető ház és Tiszacsécsé közössége. Ha ez mind sikerül, akkor méltó utódai leszünk Móricz Zsigmondnak.”

Óze Áron színművész után *Gazda László*nak, a megyei közgyűlés elnökének köszöntője hangzott el, aki többek között a következőket mondta: „Móricz rendkívüli tehetségét, kimagasló ábrázolóképességét még irigyei, ellenfelei is elismerték. A szülőföld szerencsére – és nem kis büszkeségünkre – bővelkedik kiemelkedő teljesítményt nyújtó szakemberekben, ezt még a versenytársaink is méltányolják. Móricz is – ahogy a mi megyénkben élők többsége – dolgozó, szorgalmas, iparkodó, a maga erejéből boldoguló ember volt.”

Szegedi Ferenc, Az Új Buda Baráti Kör elnöke arról szólt, hogy miként ápolják az író emléket, *Ratzky Rita*, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója pedig a Móricz életművét bemutató új kiállításról beszélt. A vendégek nagy figyelemmel hallgatták Móricz fogadott fiának, *Móricz Imrének* az üdvözlő szavait: „A lelencsorból emelt magához, s a fiának fogadott. A debreceni református kollégiumba járhattam, ugyanoda, ahová ő is.” Ezt követően az emlékháznak ajándékozta nevelőapja kedves sétabotját, melyet Hopka András polgármester vett át.

Kolos Virág, az író unokája a család nevében emlékezett. Személyes hangú beszédében többek között ezt mondta: „Összesen tizenkét leszármazottja él a nagy írónak. Nincs közöttük író, de olyan pályákon tevékenykednek, amelyeken a sikerességhez szükséges az a tartás, amit Móricz Zsigmondtól lehetett elsajátítani.”

A köszöntők után a *Tiszacsécséi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat* tagjai az író *Rektor bácsi* című művéből adtak elő részletet, majd a vendégek – közöttük a Móricz Zsigmond Megyei Könyvtár képviselői is – megkoszorúzták az író egészalakos szobrát.

Az állófogadást követően (a falunap programjaként) a környező települések iparművészeti kirakodóvásárában gyönyörködhetett az ide látogató több száz vendég, s akár tájjellegű ételket is fogyaszthattak az ínyencek. Az emléknapi utcabállal zárult.

Az emlékév további programjai

A megyei könyvtár által – 2004. július 19. és 25. között – szervezett, *Szomszédoló* elnevezésű nemzetközi olvasótábor központi témája Móricz élete és munkássága volt. A tábor programjában csoportos foglalkozásokkal, dramatikus játékkal,

*A megyei könyvtár koszorúját
dr. Bihari Albertné helyezte el*

hető lesz a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár által rendezett, az író életét és munkásságát bemutató fotó- és dokumentumkiállítás.

Könyvtárunk az *Égi madár* című országos Móricz prózamondó verseny meghirdetésével kívánja az ifjúsággal megismertetni és népszerűsíteni nagy klasszikusunk műveit. A versenyen az ország Móricz nevét viselő iskoláinak felső tagozatos tanulói, valamint középiskolásai vehetnek részt. A döntő 2004. november 10-én Nyíregyházán, a Móricz Zsigmond Színházban lesz.

műveltségi vetélkedővel, illetve megyénk Móricz-emlékhelyeinek megtekintésével és koszorúzással tisztelegtek a gyerekek az író emléke előtt. A táborlakók találkozhattak Móricz Zsigmond unokájával, Kolos Virággal is. A ma már nyugdíjas irodalomtanár unoka – jómagam közreműködésével – hangulatos beszélgetés keretében hozta közel mindenki szívéhez a nagyapjához fűződő élményeit.

„Csak kötelező olvasmány ne legyen soha, mert akkor senki sem fog olvasni!” – idézte az író szavait Virág asszony, de az íróvá válás korai jeleiről is beszélt a hallgatóságnak. A kezdetben megilletődött táborlakók hamar feloldódtak, és bátran bekapcsolódtak a beszélgetésbe. Végül közösen elénekelték egy magyar népdalt, melyet Móricz gyűjtött a megyében, és a gyerekek az általuk aláírt ajándékkönyvvel búcsúztak el Kolos Virágtól.

Bizonyára sokáig emlékezetes marad a megyénkből és a határon túlról érkezett magyar gyerekek számára ez a beszélgetés, hiszen Romániában csak érintőlegesen, fakultatív formában ismerkednek meg a magyar irodalom, történelem nagyjaival, így számukra hiánypótló „tanóráként” is szolgált ez a találkozás. Nagy élményt jelentett a *Légy jó mindhalálig* című regény dramatizált változatának előadása is *Abonyiné Antal Anna* drámatanár feldolgozásában.

Az *újraolvasott Móricz* címmel a Nyíregyházi Főiskola Irodalom Tanszéke – egyetemi, főiskolai oktatók, kutatók részvételével – 2004. október 7–8-án országos tudományos emlékülést rendez. Ez alkalommal kerül sor Nyíregyháza Móricz-szobrainak, illetve emléktábláinak megkoszorúzására. A konferencia ideje alatt megtekint-

hetnek részt. A döntő 2004. november 10-én Nyíregyházán, a Móricz Zsigmond Színházban lesz.

„Számталanszor jártam már ezen a tájon” címmel a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és intézményünk irodalmi zarándoklatra invitálja az ország diákjait, érdeklődőit. Kollégám, Babosi László – a helyismereti részleg dolgozója – összeállított egy irodalmi útikalauzt Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Móricz-emlékhelyeinek megtekintéséhez. Ezt az összeállítást elküldjük az ország Móricz nevét viselő iskoláiba, intézményeibe. A megyénkbe látogató vendégeknek a település szakavatott ismerője fogja megmutatni a látnivalókat. Hívunk és várunk minden irodalombarátot!

A Móricz Zsigmond Színház Forgách András rendezésében *Móricz és a színésznő: avagy a szép, a jó, a gonosz* című darabot mutatja be.

A nyíregyházi Móricz Zsigmond Általános Iskola 2005. március 30. és április 1. között különféle rendezvényekkel emlékszik meg névadójáról. Olvasottsági vetélkedő, kosárlabda kupa, koszorúzás, színházlátogatás, fordított nap, irodalmi emléktúra egyaránt szerepel a három nap eseményei sorában.

A programokat a társintézményekkel – a Megyei Pedagógiai, Közművelődési és Képzési Intézettel, a Móricz Zsigmond Színházzal, a Jósza András Múzeummal és a Megyei Levéltárral – együttműködve szervezzük. Az emlékévköltségeit az NKÖM, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és Nyíregyháza Megyei Jogú Város Kulturális Bizottsága fedezi.

Móricz szellemi hagyatékának ápolását, az író életművének ébren tartását – a mai társadalmi,

irodalmi és művészeti közéletben – nemcsak az emlékévkben szeretnénk felvállalni, hanem a későbbiekben is. E célból az ősz folyamán tervezük létrehozni az értelmiségiekből álló *Móricz Társaságot*, Nyíregyháza székhellyel. Az önállóan működő egyesület céljait az író szelleméhez méltó új formák és keretek között kívánja megvalósítani; irodalmi, művészeti, zenei találkozók, bemutatók rendezésével, kiállítások szervezésével, díjak alapításával, pályázatok hirdetésével és vetélkedők tartásával; irodalmi és történelmi nevezetességű helyekre szervezendő országjárásokkal, a határainkon túl élő magyar anyanyelvű lakosság szellemi életének támogatásával. Az alapvető célkitűzések megvalósítását kiadványok megjelentetésével, az író műveinek terjesztésével és más alkalmi rendezvényekkel kívánja szolgálni.

Szeretnénk, ha minél több könyvtáros kolléga is részt venne a társaság munkájában, várjuk a csatlakozni szándékozók jelentkezését! (Érdeklődés és jelentkezés a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban, dr. Bihari Albertnél).

A XX. század legnagyobb prózáírójának szellemisége ma is egyre aktuálisabb. *Varga Domokos* szerint: „Móricz ma is élő példakép. Nem mi ébresztjük őt, neki kell ébresztenie minket magyarságra, emberségre, hűségre, igazságra, magunk és a világ tiszta látására.” E gondolatok jegyében mindannyiunknak azt kívánom, hogy Móricz messzire világító fátyla legyen az életünkben!

Dr. Bihari Albertné
városi igazgatóhelyettes
Móricz Zsigmond
Megyei és Városi Könyvtár

Nagy Attila (1979–2004)

A bölcsek szerint a „Sors könyvében” minden benne van. Igen, erről beszélünk, erről suttogunk, de még nem látta, nem olvasta senki. Hiánycikk, a mi könyvtárunk polcain sem található. Talán ezáltal ez nem is baj. Nem lett volna szerencsés előre tudni, hogy rövid

ideig lehetett a kollégánk, fájdalmasan hamar lezárult pályafutása a könyvtárban.

Mindig ő írt, szavalt nekünk különböző alkalmakkor. Most nekünk kellene búcsúznunk tőle – s nincsenek szavaink. Az emlékek nehezen állnak össze jól fésült mondatokká. Túl elevenek, túl személyesek... Csak azok érthetik meg, akik részesei voltak. Nagyon nehéz ezeket szavakba önteni, beszélni. Beszélni Attiláról, lendületeségéről, hitéről, akaratáról. Még nem sikerült megértetni magunkkal, hogy többet nem találkoztunk, hogy soha többet nem jön – mert nem jöhet!

Minden iskolai szinten megállta a helyét. Már gimnazista korában felhívta magára a környezete figyelmét. Magával ragadta a közönséget amikor szavalt, de akkor is, ha a dobfelszerelés mögött ült s minden idegszálával a zene ritmusára figyelte.

Érettségi után jöttek a főiskolás évek. Művelődésszervező-könyvtár szak a jászberényi főiskolán, a következő évtől gazdasági szak a gyöngösi főiskolán. Öt év alatt két diplomát szerzett, nem is akármilyen eredménnyel. Már akkor fáradhatatlan volt.

Főiskolás szakmai gyakorlatain volt alkalmunk megismerni. Megismerni a komolyságát, a pontosságát, a humorát, a vidámságát. Harmadéves korában már úgy éreztük, mintha évek óta velünk dolgozott volna. Épp ma három éve, hogy aktív dolgozóként a Városi Könyvtár csapatát erősíti. Így, jelen időben. Hiszen lélekben itt van közöttünk. Először csak könyvtárosként

tevékenykedett, később bekapcsolódott a programok szervezésébe, majd a könyvektől átpártolt a számítógépekhez. Sajnos nagyon rövid időre!

Nem tudjuk, hogyan csinálta. Mindenre volt ideje, energiája. Százhusz százalékosan megállta a helyét a munkában, a tanulásban, a zenekarban. Mindehhez – sokszor mondta – családjá adta a biztonságos háttérrel, szülei, testvére, barátai. Tervei voltak a magánéletben, terveik voltak a munkahelyen.

Sokat dolgozott, többek között a könyvtár új honlapját készítette. Már nem tudta befejezni... Hirtelen félbeszakadt minden.

Nagyon hiányzik nekünk! Fiatalkora ellenére végtelen volt a bölcsessége, s nagyon jól tájékozódott a világ dolgaiban. Minden kollégával megtalálta a hangot. Épp ezért a kollektíva egy emberként szurkolt vizsgái eredményességéért, szereplései sikeréért. S ebben az évben egy emberként álltunk mellette súlyos betegségében, édesanyja elvesztésekor érzett mély gyászában.

Reménykedtünk, hogy legyőzi a tornyosuló akadályokat. Reménykedtünk – sajnos hiába. A kórházból hazatérve, lefogyva, kissé bánatosan mondta: „... hát felnőtt lettem!” Az utóbbi hetekben szárnyalt, s mi észre sem vettük, hogy sebes a szárnya. Csak azt láttuk, hogy jó a kedve, kettesével szalad a lépcsőn – az utolsó két napig. Nagyon fognak hiányozni a reggelente elhangzó – mindenkinek egyszerre szóló – köszönések: csókolom, sziasztok, helló, jó reggelt!

A csendet sokszor ő oldotta. Ugyanúgy nyitott szemmel és szívvel nézett a világra, mint régen. Naponta bombáztuk kérdéseinkkel, amikor a számítógép nem akart engedelmessé válni parancsainknak. Jött, és türelmesen, játszi könnyedséggel szóra bírta a legmakrancosabb masinát is. Mobiltelefonról még a betegágyból is küldte a tanácsokat. Valószínűleg most is, ezután is ezt teszi, csupán a földi csatornákat cserélte fel égire. A mennyei interneten szörfözik, és mosolyogva figyeli botladozásainkat vagy éppen sikereinket.

Szabó Jánosné
igazgató

*

Nagy Attila a jászberényi Városi Könyvtár és Információs Központ dolgozója volt. A temetésén, 2004. szeptember 1-jén elhangzott gondolatokból idéztünk.

Az OIK rendezvénysorozata

A rendezvényekről a <http://www.oik.hu/meghivok/EU/tervezet.htm> címen lehet informálódni.

Országos Idegennyelvű Könyvtár	
"SZERELMEM VAGY TE," SZÉP HAZÁMI!" 2004. szeptember - 2005. május rendezvénysorozat programja:	
2004. október	CSEH EST Országos Idegennyelvű Könyvtár, Budapest Ilyés Gyula Megyei Könyvtár, Szekszárd
2004. november	SZLOVÁK EST Országos Idegennyelvű Könyvtár, Budapest Békés Megyei Könyvtár, Békéscsaba
2004. december	ESZT EST Országos Idegennyelvű Könyvtár, Budapest Veszeghy Terenc Megyei Könyvtár, Szolnok

Maratoni felolvasási rekord született a könyvtárban

Mindig ámuló csodálkozással figyeltem, mint ahogy nyilván önök között is sokan, a világ hol egyik, hol másik táján felbukkanó, halhatatlanságot ígérő, a „legfantasztikusabb” jelzővel kísért rekordok felállítását, és lám: eljött a mi időnk.

Még a lábunkat sem kellett kitenünk Sarkadról, csupán városunk könyvtáráig kellett elbálgagnunk, hogy egy csodálatos, országos rekord születésének részesei lehessünk.

„Nem volt ez azért olyan egyszerű” – tudtam meg *Gyebnár Györgynétől*, a könyvtár vezetőjétől. A 72 órás maratoni felolvasás ötlete több hónappal ezelőtt született. A sarkadi hajdúvárosi napok rendezvénysorozatához szerettek volna valami különlegességgel hozzájárulni a könyvtár részéről, s mivel településünknek II. Rákóczi György adományozta a hajdúvárosi rangot, adódott a Rákóczi-családhoz kapcsolódó írások felélevenítésének gondolata – beillesztve egy pályázatba. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatásáról biztosította a rendezvényt.

Ezután hosszas egyeztetések folytak a magyarországi rekordok koordinátorával, *Sebestyén Istvánnal*, a Hotelinfo Kft. projektvezetőjével a rekord feltételeiről. A hat vállalkozó szellemű rekorderjelölt, név szerint *Czeplédi Henrietta*, *Laczkó Imre*, *Nagy Imre*, *Révászné Nagy Gabriella*, *Szlávikné Mária Zsuzsanna*, *Veress Károly*, valamint póttagként *Csiki Erika* (valamennyien sarkadiak) június 25-én délelőtt szó szerint beköltözött a könyvtárba, ugyanis a szigorú szabályok előírták: a háromnapos rekordkísérlet alatt ők heten még az épületből sem léphettek ki.

A maratoni megmérettetés 12 óra 12 perccor nagy izgalommal, teltházas hallgatósereggel vette kezdetét, figyelő kamera mellett, amely szünet nélkül működött, 72 órán keresztül. Még mielőtt bárki is úgy gondolná, nem nagy ügy, néhány szabály a szigorú feltételek

sorából. Egyvalakinek négy órán keresztül kellett felolvasnia hangosan, folyamatosan, úgy, hogy a szünetek, illetve váltások között eltelt idő nem lehetett több öt másodpercnél. (Kipróbáltam: még egy korty vizet sem lehet lenyelni ennyi idő alatt!) A felolvasókat éjjelnappal egy jegyzőkönyvvezető és egy tanú kísérte figyelemmel, s a hallgatóság is feltétlenül szerepelt.

Mindenesetre egy biztos: akinek volt lehetősége sokszor beülni a hallgatók táborába, az alaposan felkészülhetett a Rákóczi-családból, hiszen majdnem nyolc kötetet „faltak fel” a rekorderek, akik a leghűségesebb hallgató címet is kiosztották.

28-án 11 óra tájt már izzott a levegő, hisz a vége felé közeledett a rekordkísérlet, amikor tapasztalataikról kérdeztem a felolvasókat. Két dologban valamennyien egyetértettek. Az egyik: a bezártság volt a legnehezebb, de a könyvtár dolgozóinak áldozatos munkája fantasztikus volt, s az ő szerepük nem volt kevésbé fontos, mint a felolvasóké. A torkot próbáló négyórás olvasást

fokozatosan megszokták, s igyekeztek egymásban tartani a lelket. Egy alkalommal izgultak igazán, amikor egyiküknek 80-ra esett a vérnyomása a nagy megterheléstől. No nem a rekordkísérlet, hanem a társuk miatt aggódtak.

A rendezvényről bővebben a www.rekordok.hu/olvas.html címen olvashatnak.

B. Széll Katalin

Köszöntő dr. Móra László okleveles könyvtáros, tudománytörténész kilencvenedik születésnapja alkalmából

1914. július 23-án született Erzsébetfalván, a mai Pesterzsébeten. Középiskolai tanulmányait a „Toldi”-ban és a soproni főreálban végezte, 1932-ben érettségizett, utána a katonai akadémián szerzett oklevelet. Könyvtárosi pályáját 1954 januárjában kezdte a Műegyetem könyvtárában olyan kiváló szakemberek irányításával, mint Kéki Béla és Sebestyén Géza. Először a hálózati osztály munkatársa volt, majd vezetőjeként a tanszéki könyvtárak állományának központi feldolgozását irányította. 1969 és 1978 között az Országos Műszaki Könyvtár feldolgozó osztályát vezette és részt vett a könyvtárosképzésben. 1978-ban innen ment nyugdíjba.

Móra László eredményekben gazdag életútja során mindig képezte magát. Német nyelvből felsőfokú nyelvvizsgát tett, vörös diplomával végezte az ELTE történelem-könyvtár szakát, 1961-ben bölcsészdoktorrá avatták. 1985-ben kapta meg a kémiai tudományok kandidátusa fokozatot, és kinevezték az MTA Tudomány- és Technikatörténelmi Komplex Bizottság tagjának.

Számos publikációja jelent meg, köztük önálló könyvek és tanulmányok. Tudománytörténelmi életrajzsorozata felöleli Wartha Vince, Zemplén Géza, Varga József és Korach Mór akadémikusok életművét, feldolgozta többek között Sigmond Elek, Pfeifer Ignác és Szbellédy László kémia-professzorok munkásságát is. A nagy könyvtárosokról sem feledkezett meg, bemutatta Rados Gusztáv, Nagy Sándor és Káplány Géza tevékenységét. Már disszertációjának témájául a BME Központi Könyvtárának százéves történetét választotta, majd megírta az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központnak, illetve elődintézményének történetét is.

A Magyar Tudományos Akadémia Tudomány- és Technikatörténelmi Komplex Bizottsága és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár munkatársai bensőséges ünnepség keretében, díszoklevéllel köszöntötték Móra Lászlót.

Fonyó Istvánné

Tájékoztató az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárban folyó átalakítási és fejlesztési munkálatokról

Az ország legrégebb, 1561-ben alapított tudományos szakkönyvtárában évek óta jelentős belső átalakítás zajlik. A munkálatok az idén meggyorsultak, és a sokak által ismert díszes nagytermet is elérték, így a legkülönbözőbb álhírek láttak napvilágot, ezért szükségesnek látjuk a közvélemény tájékoztatását az átalakulás okairól és tartalmáról.

Az Egyetemi Könyvtár a XVIII–XIX. század egy részében a nemzeti könyvtári feladatokat is ellátta, a kiegyezés után pedig a főváros egyetlen modern könyvtárának számított, így másfélmillió állományának egy része olyan különleges érték, amely a nemzeti kulturális örökség szerves alkotóeleme. Kódexei, ősnymtatványai, ötvenezer egységnél nagyobb XVI–XVIII. századi gyűjteménye különleges gondozást, restaurálást, korszerű számítógépes feltárást, ugyanakkor az értékhez méltó bemutatást követelnek, s mindez nagyon sok pénzbe kerül, ami meghaladja az ország legrégebb és legnagyobb egyetemének anyagi lehetőségeit is. E feladat mellett az intézmény egy rendkívül szétagoltan települt, hatalmas egyetem központi könyvtári feladatait is ellátja. Az ELTE könyvtári rendszere decentralizált, az Egyetemi Könyvtár mellett kari és intézeti könyvtárak hálózatából áll, hiszen az oktatóknak, hallgatóknak lehetőleg az oktatáshoz közel kell biztosítani az információkhoz való minél gyorsabb hozzáférést. Ennek megfelelően az Egyetemi Könyvtár másik nagyon fontos feladata egy összegyetemi virtuális könyvtár, számítógépes integrált könyvtári rendszer irányítása, fejlesztése és bővítése. Ez a hálózat kapcsolja egybe az egyetem egyre több könyvtárát.

A rendszerváltás óta bekövetkezett hatalmas mértékű átalakulás és az informatika elképesztő sebességű fejlődése a felsőoktatási könyvtárakat nagyon nagy mértékben érintette. Napjaink könyvtárhasználati szokásai tökéletesen eltérnek akár az 1980-as évek elejének metódusaitól. A ma követelménye az információhoz való azon-

nali, de legalábbis nagyon gyors hozzáférés, a különböző – egyre inkább digitális – technikával történő másolatkészítés, természetesen a hagyományos kölcsönzés mellett. A helyben olvasás igénye csökkent és egyetemeken esetében inkább az oktatás helyszínéhez közel jelentkezik. A korszerű könyvtárban szükség van az informatikai szolgáltatások teljes körére, a kiscsoportos közösségi tanulás lehetőségére, s nem utolsósorban hatalmas, könnyen használható, korszerű szabadpolcos állományra. Az új, modern egyetemi könyvtárak e szempontok figyelembe vételével épültek és épülnek szerte a világban. E feltételeknek az 1876-ban épült Egyetemi Könyvtár egyre kevésbé tudott megfelelni, tehát az átalakulás elkerülhetetlen volt. Az elmúlt másfél évtized finanszírozási gondjai, amelyek a közelmúltban csak fokozódtak, még sürgetőbbé tették – nem csak számunkra – a könyvtári munka újragondolását. Az 1950-es években kialakult gyűjtőkör ma már nem tartható, tehát az egyetemen belül és az egész magyar tudományos könyvtári rendszerben – véleményünk szerint – újra kell gondolni a gyűjtőköri felosztást és el kell kerülni az átfedéseket, jobban kell felhasználni a rendelkezésre álló csekély anyagi eszközöket. Fokozottan áll ez a külföldi folyóiratok beszerzésére, figyelembe véve azt, hogy napjainkban az elektronikus úton elérhető on-line folyóiratok és adatbázisok iránt egyre nagyobb az igény. Átalakítási terveink készítésénél a fentiek kívül még sok más szempontot is figyelembe vettünk, így azt is, hogy az ország legrégebb egyetemén elkerülhetetlen egy egységes egyetemi közgyűjteményi koncepció – könyvtár, levéltár, múzeum – megvalósítása.

Az Egyetemi Könyvtárban folyó átalakítás egyik kiemelt célja a gyűjtemény 1800 előtt keletkezett részének leválogatása, biztonságos és korszerű őrzési körülményeinek kialakítása, világszínvonalú feltárása és bemutatása. Az elmúlt években elkülönített, biztonsági berendezésekkel ellátott raktárakba kerültek a Kézirattár és a Régi Nyomtatványok osztályainak anyagai, és a leválogatás ez év végére fejeződik be a XVIII. századi anyag összegyűjtésével. Ez az anyag részben a régi nagyolvasó, részben az ún. műemlékraktár polcaira kerül, ott lesz értékéhez méltóan elhelyezve. Ezen anyagok tételes számítógépes feltárása megkezdődött, s a XVI. századi állományról már el is készült. E katalógu-

sok, a címlapok digitális felvételeivel együtt, fokozatosan az interneten is elérhetőek, s így megvalósul e nemzeti kincsek megismertetése. A XVII–XVIII. századi állomány feltárása megkezdődött, de a létszámtól függően még éveket vesz igénybe. A régi dokumentumoknál óriási feladat az esetleges fertőtlenítés, tisztítás és restaurálás. Csak a XVI–XVII. századi állományból közel háromezer kötet szorul restaurálásra, ami százezer forintos átlagárral számolva háromszázmillió forint költséget igényelne. A hazai lehetőségeket ismerve ez akár több évtizedes program is lehet, de ne felejtjük, óriási értékű nemzeti kincsekről van szó.

Miután az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatták, hogy a 125 éve épült nagyolvasóban a modern szolgáltatásokat biztosítani nem lehet, műemlék jellegénél fogva pedig az átalakítás szóba sem jöhet, egyértelmű volt a következő: olyan funkciót kell adni a teremnek, amely a jellegének jobban megfelel, s amelyhez hasonló Európa számos régi könyvtárában jól bevált. A jelenlegi munka során a teremben lévő könyvállomány lecserélése folyik, és minél jobb helykihasználással ide kerül a XVIII. századi állomány egyik része. A későbbiekben e teremben kívánjuk bemutatni időszakos kiállításokon értékeink egy-egy részét, megteremtve az alapját az ország legrégebbi egyetemén már régóta hiányzó egyetemi múzeumnak is. A terem alkalmas és méltó helyszíne lesz tudományos rendezvényeknek, konzultációknak, akár speciális kutatómunka végzésének.

Az átalakítás másik fontos célja az olvasói igények korszerűbb kielégítése. Az ún. nagykatológus áthelyezésével új helyeket biztosítottunk többi olvasótermünkben, ahol így hetvenhat férőhely alakult ki jobb informatikai feltételekkel. E termekben bővítjük és modernizáljuk a szabadpolcos állományt, ezzel is segítve az olvasók, kutatók munkáját. Olyan berendezéseket szereztünk be, amelyek a hátrányos helyzetben lévő olvasókat (pl. a gyengénlátókat) segítik. A következő években az épület Reáltanoda utcai oldalán, a második emeleten fokozatosan három új olvasói teret kívánunk megnyitni, összesen mintegy nyolcvan további férőhellyel. E termekben is korszerű számítógépes hálózatot építünk ki és jelentős szabadpolcos állományt fogunk elhelyezni, tematikus csoportosításban. A könyvtár aulájában szabadon használható számítógé-

pes e-pont lesz elhelyezve, a beérkező olvasókat információs szolgálat segíti, és ugyancsak itt fogjuk árusítani az egyetemet, a könyvtárat és a gyűjtemény értékeit bemutató kiadványokat, prospektusokat és emléktárgyakat.

Aki reménykedik, és közben dolgozik

Augusztus 20. alkalmából Szinnyei-díjjal jutalmazták Redl Károlynak, az Országgyűlési Könyvtár tájékoztatási igazgatójának munkáját.

– *Nem mindennapi pályafutást ismert el a szakma és az ágazati irányítás ezzel a kitüntetéssel. Kezdjük az elején. Hol kezdted a könyvtárosi munkát?*

Redl Károly: Azon kevesek közé tartozom, akiknek egész eddigi pályafutása az Országgyűlési Könyvtárhoz kötődik. Az 1978-ban tett érettségim után családi tanácsra kértem felvételemet a könyvtárba. Nekem akkor nem volt határozott elképzelésem arról, hogy mit is várhatok a könyvtári munkától. Azonban már a belépéskor csalódás ért, mert ekkor több hozzám hasonló fiatal vettek fel különböző munkakörökbe, de csak én kerültem váltott műszakos munkarendbe, a könyvraktárba. A többieknek „csak” normál rendben kellett dolgozniuk, nyolctól tizenhét óráig, nekem viszont másnaponként este nyolcig, minden második szombaton pedig nyolctól húsz óráig. Ráadásul az ezért kapott 1750 forintos fizetés természetesen akkoriban sem számított fényűzőnek. Szóval nagyon kevés választott el attól, hogy az első hónap után végleg búcsút mondjak a könyvtárnak. Azt, hogy ez mégsem következett be, az intézmény akkori igazgatójának, *Vályi Gábornak* köszönhetem. Ő ugyanis fantasztikus munkahelyi légkört tudott kialakítani. Jól emlékszem egy alkalomra, az alkalmazásom után néhány hónappal, amikor a raktári munkafolyamattal kapcsolatos javaslatomat mondtam el neki. Ő teljes komolysággal foglalkozott a javaslatommal, megvalósította.

Természetesen az elmúlt huszonöt évről adható kép csak töredékes lehet, ezért csak négy mozzanatot szeretnék felvillantani.

Nagyon lényegesnek tartom, hogy az elmúlt évtizedekben számos könyvtári munkafolyamatban vehettem részt. Különböző osztályokon különböző szakmai feladatokat láttam el.

Voltam könyvraktáros, gyarapító könyvtáros, kezeltem a Magyar Parlamenti Gyűjteményt és voltam tájékoztató könyvtáros is. A szakmai feladatok mellett szinte nincs olyan kiegészítő tevékenység, amiben ne lett volna részem. Ha kellett, lapátoltam a havat, hogy a könyvtár megközelíthető legyen, voltam ruhatáros, söfőr, sőt még „vécsnéni” is. (Ez utóbbi kedvenc történeteim közé tartozik, amin kollégáim jót szoktak derülni.)

Fontos mozzanatnak értékelem, hogy a könyvtár akkori főigazgatója, *Balázsné dr. Veredy Katalin* megbízott a kötészeti bizottság vezetésével. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy össze kellett hangolnom a különböző osztályok kötészeti igényeit, és ezeket részben saját kötészetünkkel, részben külső könyvkötőkkel kellett kielégíteni. Ennek a tevékenységnek a révén fontos szervezési és szakmai tapasztalatokat szerezttem. Ebben az időszakban indult be a restaurálási tevékenység könyvtárunkban. Hasonlóan jelentős tapasztalatokkal szolgált az olvasószolgálati osztály osztályvezető-helyettesi feladatainak ellátása is. Ez az osztály ma is a könyvtár legnagyobb és legszerteágazóbb tevékenységet végző osztálya. (Ide tartozik a könyvraktár, az olvasótermi ügyelet, a xerox-műhely, a beíratkozás, a könyvtárközi kölcsönzés és természetesen a beíratkozott olvasók tájékoztatása is.)

Ezen időszakhoz kötődik, hogy könyvtárosi és jogi tanulmányokat végeztem, amelyek nélkül nem kapcsolódhattam volna be egyre bonyolultabb és egyre nagyobb szakismeretet igénylő feladatok ellátásába. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy több választási perióduson keresztül voltam a könyvtár szakszervezeti titkára is. Ez lehetőséget biztosított, hogy a könyvtár vezetéséről komplex képet alakíthassak ki és a munkatársaim által felvetett problémákon keresztül minden lényeges ügygel megismerkedjem.

– *A kollégák feltétlen bizalmát és megbecsülését mutatta, hogy rád bízták a könyvtárosok érdekképviseletét a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetében (KKDSZ). Huzamos ideje vagy alelnöke a szakszervezetnek, majd egy átmeneti időszakban, Vadász János kormányzati szerepvállalását követően elnöke is voltál. Nem a szakszervezeti harcokról szeretnék most faggatni, inkább azt kérdezem, hogy mit tanultál meg ezalatt rólunk, könyvtárosokról.*

– Ahhoz, hogy megérthessük, hogyan is alakult ki ez a bizalom, kénytelen vagyok felidézni egy régi történetet, hiszen a bizalom nem önmagától adódott. A közgyűjtemények területén 1977 óta nem volt központi béremelés, és 1988 őszén azzal kellett szembesülnünk, hogy ismét más szakmák fognak béremelésben részesülni. Ezért elkeseredésünkben tizennégy országos közgyűjtemény szakszervezeti képviselőjével együtt petíciót fogalmaztunk meg, amit a Magyar Nemzet október 5-én hozott nyilvánosságra *A megígért béremelést sürgetik a közgyűjteményi dolgozók* című cikk részeként, melyben harminc százalékos központi béremelést követeltünk. Október 25-én került sor a tárgyalásra *Czibere Tibor* művelődési miniszterrel, melynek során átadtuk a petíciót. A tárgyalás azonban nem járt sikerrel, mert a miniszter azon túl, hogy elismerte a bérkövetelés jogosságát, nem volt hajlandó ígéretet tenni a bérfelállításra. A tárgyalóküldöttség csalódottan indult vissza a Közalkalmazottak Szakszervezetének székházába. A bontakozó demokratikus légkört jól jellemezte, hogy a tárgyalóküldöttséget várták a székházban azok a szakszervezeti tisztségviselők, akik a tárgyalásra a felhatalmazást adták nekünk. Tekintettel arra, hogy a rendkívüli elégedetlenség hatására sztrájkhangulat volt az intézmények körében, nem lehetett kiszámítani, milyen hatása lesz a híreinknek. Az úton visszafelé csüggedten tanakodtak a küldöttség tagjai, hogy ki számol be az eredménytelenségről. Nem láttak kiutat a helyzetből. Ekkor magamra vállaltam a népszerűtlen szerepet. Ennek megfelelően az összegyűlt mintegy száz izgatott szakszervezeti tisztségviselőnek én számoltam be és én adtam cselekvési programot. Ekkor döntöttek úgy, hogy nekem kell a tárgyalóküldöttség szóvivőjének lennem, és a sajtóval is nekem kell tartanom a kapcsolatot. Végül 1989. április elsejei hatállyal a közgyűjtemények 40%-os béremelésben részesültek. Csak a sikeres akció lebonyolítása után kezdődött meg a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének szervezése, amelyhez méltán kötődött hosszú éveken át Vadász János neve. Nagyon nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy több mint tizenöt éve tart ez a bizalom, igyekeztem azt megőrizni, azonban úgy gondolom – és ezt elmondtam a szakaszervezet döntésre illetékes testületei előtt is –, hogy túl hosszú az ismétlődő megbízásaim sora.

Természetesen ezen időszak lehetőséget nyújtott a közgyűjteményi és közművelődési terület alapos megismerésére. A könyvtárosokról megtanultam, hogy csak az marad meg szakmájában, aki szolgálatnak tekinti könyvtárosi munkáját. Számukra a tudás alapú társadalom megteremtése nem egy jól hangzó politikai szlogen, hanem a mindennapok valósága. Ők ennek a megvalósítására tették fel az életüket, sokszor elégtelen feltételek, anyagi és erkölcsi elismerést nélkülöző viszonyok között. A társadalom és a mindenkori kulturális igazgatás jól teszi, ha ezt figyelembe veszi és támogatja a könyvtárosok tevékenységét. Ez ugyanis nem valamiféle kulturális öncél, hanem jól megragadható gazdasági és politikai érdek is. Egy példával szeretném szemléltetni, mire gondolok. Ma már kevesen emlékeznek arra a vitára, ami az USA Kongresszusában robbant ki 1961-ben, az után, hogy a Szovjetunió fellőtte az első ember által irányított űrhajót Gagarinnal a fedélzetén. A vita arról folyt, miként fordulhatott elő, hogy a különböző titkosszolgálatok nem tájékoztatták az USA vezetőit a kilövés elvi lehetőségéről. A vizsgálatok eredményeként kiderült, hogy nyilvános tudományos folyóiratokban számos olyan közlemény jelent meg, amiből egyértelműen lehetett volna arra következtetni, hogy a Szovjetunió rendelkezik az űrhajó fellövéséhez szükséges technikával. Az USA vezetése ekkor döntött úgy, hogy a Kongresszusi Könyvtárat úgy kell fejleszteni, hogy ilyen információhiány még egyszer ne fordulhasson elő.

– *A könyvtári rendszer kitüntetett szereplőjének, az Országos Széchényi Könyvtárnak a munkáját egy kuratórium segíti, melynek tagja és egyúttal a tagok által megválasztott titkára volt az elmúlt négy évben. Hogy látod az Országos Könyvtári Kuratórium (OKK) és a magad szerepét?*

– Az Országos Könyvtári Kuratórium feladata, hogy magas színvonalú társadalmi kontrollt biztosítson az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és a Könyvtári Intézet (KI) működése során. Jól jelzi ezt, hogy a kuratórium létrehozásának szükségességéről alaptörvényünk, működési rendjéről pedig egy kormányrendelet rendelkezik. A kuratórium működése kezdetén néhány stratégiai célt tűzött maga elé. Meg akarta ismerni az OSZK gyűjteményét, működésének gyakorlatát, szervezetét, informatikai állapotát,

finanszírozási helyzetét, szakmai törekvéseit és a fenntartó elvárásait. Közre akart működni a Könyvtári Intézet létrehozásában. Szükségesnek tartotta, hogy készüljön el az OSZK és a KI stratégiája. Vizsgálni akarta az elkészült stratégia prioritásából következő feladatok végrehajtását. Véleményezni akarta az OSZK és a KI éves költségvetéseinek előkészítését, a feladatok és a finanszírozás összhangját, ha szükséges, konkrét javaslatokat akart megfogalmazni a Nemzeti Kulturális Örökség minisztere számára. Fontosnak tartotta a szakajtó tájékoztatását a kuratórium munkájáról.

Összegzésként elmondható, hogy a kitűzött célokat a kuratórium megvalósította. Behatóan tanulmányozta az intézmények helyzetét. Közreműködött az intézményi stratégiák elkészítésében. Úgy gondolom azonban, hogy a kuratórium tevékenységének megítélése leghitelesebben az érintettektől várható. Hogy csak a legutóbbi eseményekre utaljak, *Hiller István* miniszter úr részt vett a kuratórium utolsó előtti ülésén, és a következőket mondta: „*A könyvtári stratégia megvalósítása során kiemelt szerepet szánok az Országos Könyvtári Kuratóriummal folytatott konzultációnak.*”

Monok István főigazgató a kuratórium négyéves munkáját összegző beszámolóhoz, mintegy utószóként, többek között a következő megjegyzést fűzte: „*Az OKK első periódusa végén talán a legjobb értékelés az a tény, hogy múzeumi és levéltári berkekben kinyilvánított irigykedéssel figyelik tevékenységét, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Országos Levéltár is szívesen látna egy ilyen testületet maga mellett.*”

Ami engem illet, a kuratórium titkáraként fő feladatomban azt tekintettem, hogy biztosítsam a testület működését és annak szakmai nyilvánosságát. Saját korábbi tapasztalataim alapján is mondhatom, hogy egy testület tevékenysége – bármilyen nemes célra hozták is létre – könnyen megszűnhet, ha nincs, aki bulldog módjára ragaszkodna a működés feltételeinek megteremtéséhez. Természetesen, ha működik a testület, akkor tevékenysége már a tagok munkája összességének eredménye. A mi esetünkben minden éves jelentésünk megjelent a szakajtóban, a miniszterrel folytatott konzultáció eredményének bemutatásával együtt.

– *Mindezek mellett felelős pozíciót töltesz be az Országgyűlési Könyvtárban, tájékoztatási*

igazgató vagy. Nem mondhatnánk, hogy ez egy általánosan ismert beosztás, sokan felkaphatták most a fejüket, hogy ez meg kicsoda. Elmondanád, hogy miben áll a munkád?

Formálisan könnyű megválaszolni a kérdést, hiszen az Országgyűlés elnöke által jóváhagyott szervezeti és működési szabályzat, amely megszabja az Országgyűlés Hivatalának működését és ezen belül a könyvtárét is, pontosan meghatározza a Tájékoztatási Igazgatóság feladatait is. E szerint:

„Gondoskodik az Országgyűlés, a bizottságok és a képviselők, valamint szakértők könyvtári és szakirodalmi tájékoztatásáról. Őrzi és hozzáférhetővé teszi az Országgyűlés jegyzőkönyveit, az Országgyűlési naplót, a bizottsági jegyzőkönyveket. A Szervezési és Tájékoztatási Főosztállyal együttműködve működteti a képviselők és a szakértők tevékenységét segítő Képviselői Tájékoztatási Központot. Szervezi a jogi és politológiai vonatkozású dokumentációs és információs tevékenységet. Tevékenysége körében kapcsolatot tart a Hivatal más hivatali szerveivel, a Miniszterelnöki Hivattal, más hazai és külföldi közgyűjteményekkel.”

Persze a gyakorlatban sokkal bonyolultabb a kérdés. Hiszen egy vezető soha nem egyedül látja el feladatait, hanem munkatársaira támaszkodik. Ezért meg kell említenem azokat a kitűnő osztályvezetőket, akik közvetlen munkatársaim, név szerint *Barlanginé Kelemen Idát, Haraszti Pálnét, dr. Kövér Tibort, Medve Mihályt és Stiegrád Gábort*. Továbbá *Ambrus Jánost*, a könyvtár főigazgatóját. Mármint, ha a különböző részterületek sikert érnek el, akkor nem vitás, hogy az adott osztály vezetője és munkatársai végeztek kiemelkedő munkát, ha pedig a könyvtár egészének megy jól a sora, nos, akkor magától értetődik, hogy a főigazgató látja el kitűnően feladatait. Ami a részterületeket illeti, a Tájékoztatási Igazgatóságon készülnek országosan is elismert szakirodalmi adatbázisok (magyar és külföldi jogi), sajtó adatbázisok (PRESSDOK, HUNDOK) és a világpolitikai adatbázis (VPI). Itt van lehetőség a képviselők, bizottságok és szakértők számára a

különböző tájékoztatási szolgáltatások igénybevételére. Itt alakult meg az idén a nemzetközi tapasztalatok alapulvételével a Képviselői Kutatószolgálat. Az igazgatósághoz tartozó könyvtárgépesítés területén pedig most zajlik az utóbbi évek legnagyobb fejlesztése. Az osztályvezetők tehát kiválóan látják elé feladataikat. Az Országgyűlési Könyvtár tevékenysége elismert az Országgyűlésen belül és kívül, amit jól mutat, hogy a Képviselői Kutatószolgálatot a magyar és a brit házelnök együtt nyitotta meg az idén júliusban. Tehát jól megy a könyvtár sora, a főigazgató is eredményesen tevékenykedik. Hogy mit csinál a tájékoztatási igazgató? Reménykedik. Ismerve a Szinnyi-díj odaítélésének bonyolult jelölési folyamatát, reménykedik abban, hogy azok, akik ebben részt vettek, úgy ítélik meg, nem nagyon zavarja sem a főigazgató, sem az osztályvezetők sikeres tevékenységét.

F. Á.

NAPILAPOK		HIRDETÉSI ENCIKLOPÉDIA
HETILAPOK		
HAVILAPOK	Média Hirdetési Árak és Szolgáltatások 25. kiadás 2004. október	
IDŐSZAKI KIADVÁNYOK	HAZÁNK EGYETLEN MÉDIA-ADATTÁRA fél évente bővítve és aktualizálva	
TERJESZTŐK	KÖNNYEN KEZELHETŐEN 900 oldalon több mint 4000 média adatai 10 tartalomjegyzék és 4 regiszter segítségével	
TELEKOM- MUNIKÁCIÓ	ÁTFOGÓAN médiaadatok + média-adatbanki jelentések kivitelezők minden szakterületről + szakcikk, szövegségek, újságírók és szövívők részletes adatai	
KÖZTERÜLETI REKLÁMOK	BARÁTSÁGOS ÁRON könyv 1 Ft-os médiánkénti áron CD 0,5 Ft-os médiánkénti áron ingyenes faxbanki és felvilágosítási lehetőségek	
ELADÁSHELYI REKLÁMOK		
KIÁLLÍTÁSOK ÉS VÁSÁROK	Megrendelhető S&S Karakter Kft.® • 1055 Bp. Honvéd u. 40. Telefon: 302-7288, 301-0239 Fax: 475-0803 E-mail: iroda@mediaasz.hu	
ÜGYNÖKSÉGEK, NYOMDÁK, KIVITELEZŐK		

A perzsa acélművesség

Fémművesség és kézművesség Iránban a XVI–XIX. században

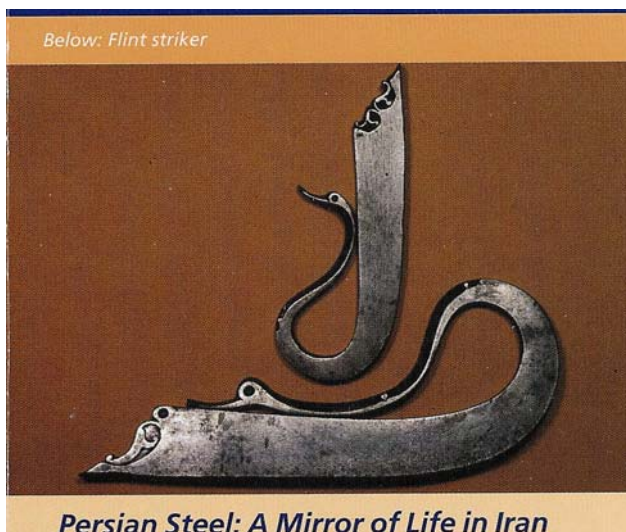
A Chester Beatty Könyvtár időszakos kiállítása (Dublin, 2004. június 2 – szeptember 15.)

A kiállítás a könyvtár dublini megnyitásának ötvenedik évfordulójára szervezett rendezvénysorozat része. Alcíme: A mirror of life in Iran – Iráni életképek, mondhatnánk, avagy Irán a hét-köznapok tükrében. Szervezője James Allan professzor, az oxfordi Ashmolean Múzeum Keleti Szépművészeti Gyűjteményének részlegvezetője, valamint az Oxfordi Egyetem Archeológiai Kutatólaboratóriumának munkatársa, dr. Brian Gilmour.

Valamivel több mint kétszázötven mesterien megmunkált acél műtárgy látható a tárlókban. A fémtárgyak alkalmazását, megmunkálását, helyét és használatát a korabeli társadalomban, élethelyzetekben a Chester Beatty gyűjtemény kéziratos kódexanyaga és miniatúrák sora mutatja be. Az acélnak, illetve az acélművességnek láthatóan integráns szerepe volt a társadalom egészét tekintve a XVI–XIX. századi Iránban, a Szafanida- és a Qajar-dinasztia uralkodása alatt.

Igényes és kifinomult volt a gyártási technológia is. A hideg acélgyártás egyik különleges formája honosodott meg és vált világhírűvé, a damaszkuszihoz hasonlóan. A *tégelyacélt* kovácsolással, hűtéssel és hevítéssel alakították végző formájára, keménnyé e hőkezelési eljárások teszik, a közbelső, savas maratásokkal pedig tiszta, finom struktúrájú felület érhető el, ami igen alkalmas a finom megmunkálásra. Ennek illusztrálására nagy felbontóképességű nagyítón is megnézhető egy kardpenge szép felülete, amit tehát ún. „kovácsforrasztással” alakítottak ki.

Hosszú volt az út a vastól az acéltövezet technológiájának megtalálásáig. Erről tanúskodik az egész kiállítás, már a laikusnak is szembetűnő-

en. Az első tárlócskában két, vasból készült karperrec látható (Kr. e. X–VIII. sz.), és már a második tárlónál – ahol dervisek kolduló edényeit és egyéb szakrális tárgyait mutatják be *Sa'di Bulistanja* kézirátának egyik szép miniatúrája társaságában (1649) – észrevehető a felület és a megmunkáltság változása. A táncoló és éneklő dervis arab elnevezése, a „szufi” eredetileg gyapjút jelent. A derviseket a finomítatlan gyapjú köntösről nevezték szufiknak, ami a világi hívságok elutasítását jelképezte. A szufizmus misztikus vallásossága az iszlámon belül is páratlan, szép költői életműveket ihletett Perzsiában. Öltözkük és gazdagon díszített fémtárgyaik mintha ellentmondani látszanának legendás szegénységüknek.

A harmadik tárlóban gyönyörű írószerszámok, különös formájú és kiképzésű ollók, papírvágó kések, tollak, tintatartók és -adagolók mellett egy *1563-ból származó levélminta-gyűjtemény* enged bepillantást a korabeli írástudók és kalligrafusok teljesítményébe (Divani-gyűjtemény).

Külön csoportot képeznek a bemutatott ritkaságok között a mesteremberek szerszámai, a földmérő eszközök és a hajózást segítő alkalmatlóságok, a bőrdíszművesek és a könyvkötők szerszámai, az ide illesztett „életképek”, *Nizami Khamsájának* (1492) egyik jelenete, és a *Próféták és Királyok Könyvéből* való kép (1469–70), amely Dzsamsid királyt ábrázolja udvari fémművesei társaságában, amint a fémműves mesterségek elsajátításán fáradoznak.

PERSIAN STEEL
A MIRROR OF LIFE IN IRAN

Chester Beatty Library
Dublin Castle

02 June-15 September 2004

2002

Chester Beatty LIBRARY

Az ez utáni tárlóban a birkózók testi ékszerai, csukló- és karperecei szintén különlegességet kínálnak, csakúgy, mint a különlegesen díszes és furfangos lakatok, zárok, rejtett kulcslyukkal és titkos nyitási kombinációkkal, cilinderekkel.

A mindennapokban használatos kozmetikai eszközök (késecskék, csipeszek stb.) a különlegesen díszített borbélyszerszámokkal kerültek össze két, kivételesen gyönyörűen megmunkált XV. századi tükör társaságában. Az érvágók, borotvák, sebészollók és kések mellett itt találhatóak a célszerűen kialakított fogászati eszkö-

zök és a körülmetéléshez használatos késkészletek is. Minden használati tárgy, rendeltetésétől függetlenül, gazdagon díszített, célszerű és rendkívül esztétikus.

A háztartásokban általánosan használt rizstálaló kanalak mellé teás- és kávéscsészék (XVI. sz., Iszfahan) kerültek. Ezek is – csakúgy, mint a fegyverek vagy a tűzszerszámok, tűzcsiholók – gyakorta Korán-idézetekkel díszítettek. A legszebb tűzszerszámok állatformákat mintáznak vagy sárkányfejesek, így például két sárkány harcából születik a szikra egy XV. századi tűzszerszám-pár használatakor. A XV. századig költséges rézötvözetből készültek ezek a kis eszközök, amelyekbe kovakövet, később egyéb szikrázó anyagot erősítettek, acélfoglatban. A kiállítás legrégebbi darabja egy XI. századi, harang formájú tűzcsiholó. Az én kedvencem a hattyúpárt formázó, hihetetlenül kecses „célszerszám”.

Érdekességként még említsük meg a cukortömbök feldarabolásához használatos kis, különleges alakú „bárdocskákat” (tabarad), némelyik igen pikáns pózban segíti az édesítőszerhez-jutást.

Persze jelentős szerepet – több tárlónyi helyet – kaptak a fegyverek, lovasszerszámok, illetve a harcászati és vadászati eszközök és fegyverzetek. Mind lélegzetelállító díszítési technikával kápráztatja el a látogatót. Így például a solymászok és a vadászok díszített szerszámai gyönyörű kéziratos illusztrációk között állnak – *Nizami* öt költeménye és a *Sahname* (Királyok Könyve) 1480-ból származó kódexei –, mestersen megmunkált kések, szuronyok, dárdák, bárdok és kardok láthatók. A csatajelenet a Szafanida-dinasztia történetét összefoglaló kódexből való, egész oldalas illusztrációja a különböző fegyverek és fegyvernemek rendeltetészerű használatát is bemutatja.

Hihetetlen tudással és érzékkel kialakított különböző mérlegek és súlyok zárják a tárlók sorát, szakrális hentesszerszámok társaságában. Csakúgy, mint az övcsatokon, a fegyverek, kéz-, láb- és mellvédek kínálkozó felületein is Korán-idézetek olvashatók, érzékeltetvén a perzsák erős, síta kötődését Allahhoz.

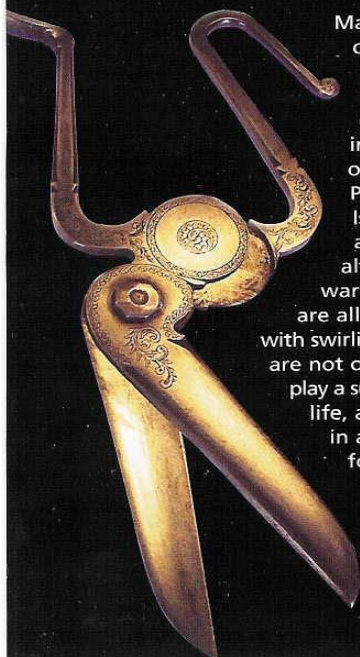
A fémmegmunkálási és -díszítési technikákat egyes magyarázó szövegek ismertetik meg a látogatókkal, és persze hasznos segédeszköz a három nyelvű (angol, francia és perzsa), színes képekkel díszített katalógus, ami szintén James Allan professzor munkája.

PERSIAN STEEL A MIRROR OF LIFE IN IRAN

The exhibition tells the story of traditional life in pre-modern Iran (the former Persia) through the display of some 250 intricately decorated steel artefacts. Every object, no matter how pragmatic its function, is a true work of art, an example of the exquisite workmanship of the traditional Iranian craftsman.

As the exhibition reveals, steel was an integral part of the economic, social, cultural and religious life of Iran during the Safavid and Qajar periods (16th to early 20th centuries). Delicate jewellers' tools, butchers' cleavers and scales, a leather worker's alluring half-moon knife and an intriguing array of scissors attest to the myriad craftsmen who worked in the bazaar.

Magnificent standards, carried in religious processions, and belt buckles worn by soldiers going into battle – all inscribed with the words of God – testify to the Persian devotion to Shi'a Islam. Daggers, helmets and body armour, although associated with war and hence with death, are all beautifully decorated with swirling arabesques. Padlocks are not only functional but also play a surprising role in religious life, and they are rendered in an ingenious array of forms employing an equally ingenious array of opening mechanisms.

Tin Snips
19th century

Cover
Penbox Scissors
19th century

Metals and Metalworking in Islamic Iran

In conjunction with the exhibition, an international symposium, entitled *Metals and Metalworking in Islamic Iran*, will take place at the Library on 03-04 September 2004. Some eighteen international specialists will present papers on a range of topics, including trade, cultural and technical exchange, patrons and craftsmen, regional schools of metal production, metal technology, and 'manuscripts and metalwork'. The conference is being organized jointly by the Library and the Iran Heritage Foundation. Anyone interested in attending should check the Chester Beatty website at www.cbl.ie or contact metalsconf@cbl.ie for registration details.

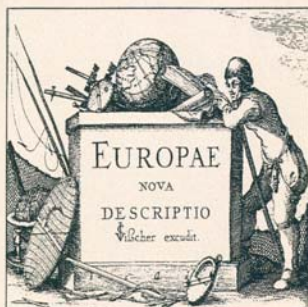
Amulet box lid
c.1700

Jeweller's clamp,
Late 18th-19th century

A kiállított műtárgyanyag korábban már megtekinthető volt az Institut du Monde Arabe nevű intézetben, Párizsban, valamint a londoni Brunei Galériában. A Tanavoli-gyűjtemény mellé a Chester Beatty Könyvtár hozzájárulásaként a

kéziratos anyag és a miniatúrák kerültek még a dublini kiállításra, amelyek a fémek alkalmazását, megmunkálását magyarázzák, és a bemutatott mestermunkák, díszítőelemek megértését segítik és illusztrálják. (Bobok Beáta)

Meghívó

Az Országos Széchényi Könyvtár
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját az

Európa térképei 1520–2004

című kiállításának ünnepélyes megnyitójára

2004. október 1-jén, pénteken délután 15 órára
az Országos Széchényi Könyvtár VI. emeleti Dísztermébe.

(Cím: Budapest, I. Budavári Palota F épület)

www.sunbooks.hu: Új lehetőség a könyvtári beszerzésben

A Sunbooks Kft. elektronikus könyvkereskedéssel foglalkozó vállalkozás, amely immár négy éve működik a magyar könyvpiacra. A cég elektronikus piactere 1450 könyvkiadó megbízásából több mint 4000 eladóhelyet (elsősorban könyvesboltokat, kiskereskedelmi hálózatokat, hipermarketeket, mellette iskolákat, teleházakat) szolgál ki, és jelenleg kb. 200 könyvtárnak is szállít könyveket. A számítástechnikailag ma már jól felszerelt könyvtárak az internetes könyv-nagykereskedelmi cégben igazán nekik való partnerre lelnek.

A www.sunbooks.hu-n található adatbázisban jelenleg több mint 42 000 féle termék szerepel, ezek nagy része azonnali szállítással megrendelhető.

A választék naponta bővül, az adatbázisban egyaránt fellelhető az egykönyves és a több száz címes

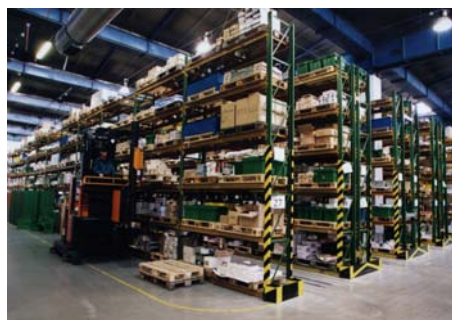
kiadók választéka. A tematika igen széles: gyerekkönyvtől a szakkönyvig, nyelvkönyvtől az útikönyvig szinte minden megtalálható. A könyvek mellett térképek, tankönyvek, nyelvkönyvek, nyelvkazetták, audió CD-k és kazetták, VHS-ek és DVD-k, CD-ROM-ok is szerepelnek a kínálatban.

A Sunbooks internetes rendszere a vevők – például egy könyvtár – számára a hét minden napján, a nap bármely órájában hozzáférhető. Részletes információ nyerhető mind a könyvészeti adatok (cím, rövid tartalom, kép, műszaki paraméterek stb.), mind az értékesítési feltételek (engedmény mértéke, akciók stb.) vonatkozásában. A Sunbooks-rendszerbe a kiadó már a megjelenés előtt rögzíti könyveinek adatait, így

a könyvtár időben értesül az újdonságokról. A rendszerben nemcsak a friss, hanem a régebbi könyvek is megtalálhatóak, így a megrongálódott vagy elveszett kötetek pótlására is van lehetőség.

Az elektronikus piactér on-line működéséből adódóan a leadott megrendeléseket a rendszer (a mindenkori raktárkészlet alapján) visszaigazolja, azaz a megrendelő biztos lehet abban, hogy amit rendelt, azt meg is kapja.

A könyvtár a megrendelt könyveket garántáltan megkapja egy-két munkanapon belül, mert a Sunbooks rendszere csak olyan könyvet enged megrendelni, amelyből van készlet a raktárban. A könyvtáros rendeléseinek állását on-line nyomon követheti. A rendszer kezeli és nyilvántartja a raktárban éppen nem lévő könyvekre leadott utánrendeléseket is, amelyeket a raktárba érkezés után automatikusan kiszállítanak. A könyvtár konkrét szállítási napot is megjelölhet a rendelés feladásakor.

A Sunbooks Kft. logisztikai szolgáltatója, a Magyar Posta Rt. üzemelteti azt a modern, kö-

zel 10 000 m²-es speciális könyvraktárat, ahonnan a vevők által az interneten megrendelt könyveket az ország területén bárhová házhoz szállítják. A Magyar Posta 3200 településre naponta induló postajáratai garántálják, hogy a Sunbooks rendszerében megrendelt könyvek az ország bármely pontján, időben a megjelölt szállítási címre érkezzenek.

A szállítás speciális, lezárt műanyag ládákban történik, ami megóvja a könyveket a sérülésektől. Minden rendeléshez mellékelve van a szállítólevél és a számla is. Három vagy ennél több, bármilyen értékű termék megrendelése esetén a házhoz szállítás díjtalan, azaz a vevőt semmilyen csomagolási, szállítási vagy egyéb költség nem terheli.

www.sunbooks.hu
Minden nap könyv!

Költségtakarékos, egyszerű, gyors
könyvbeszerzési lehetőség könyvtáraknak

Gazdag, folyamatosan bővülő választék

- közel 42.000 cím 1.450 kiadótól, szállítótól
- könyvek, térképek, tankönyvek, nyelvkönyvek, nyelvi kazetták, CD-k, CD-ROM-ok, audio CD és kazetta, VHS, DVD, CD-ROM
- újdonságokkal naponta frissülő kínálat

Költségtakarékos beszerzési mód

- nagykereskedelmi áron rendelhet (20-38%)
- ingyenes házhoz szállítás

Kényelmes, egyszerű rendelés – gyors kiszállítás

- termékadatbázis az interneten
- internetes rendelési lehetőség napi 24 órában
- házhoz szállítás 24-48 órán belül

További információért és a részletes kínálati listáért látogasson el honlapunkra:

www.sunbooks.hu

Amennyiben felkeltettük érdeklődését szolgáltatásunk iránt, hívja területi képviselőinket! Elérhetőségüket honlapunk Ki kicsoda menüjében találja meg.

Sunbooks Kft., 1137 Budapest, Szent István krt. 18.
Tel.: 1/452-1777, 40/200-252
E-mail: info@sunbooks.hu

A Sunbookstól minden könyv jelentős árkedvezménnyel szerezhető be. Az engedmény mértékét közvetlenül a kiadók határozzák meg, a tapasztalatok szerint ez normál könyvek esetében a könyvtáraknak 20-38% közötti árkedvezményt jelent.

A Sunbooks partnereivel 10 területi képviselőn keresztül tartja a kapcsolatot, akik „házhoz jönnek” és megtanítják a rendszer használatát, és később is a vevő rendelkezésére állnak.

A Sunbooks szolgáltatásait kizárólag szerződött partnerek vehetik igénybe, ugyanakkor a csatlakozás a könyvtár számára semmiféle kötelezettséggel (tagdíj, vásárlási kötelezettség, stb.) nem jár.

A Sunbooks szolgáltatásai kedvezőek a könyvtárak számára, ugyanis:

- az ingyenes kiszállítás és a jelentős árkedvezmények révén adott keretösszegeből több könyvvel lehet gyarapítani a könyvtári állományt
- egyszerűvé és kényelmessé válik a beszerzés (informálódás, rendelés az Interneten), a könyv házhoz jön,
- a Sunbooks honlapján keresztül meglehetősen széles választékból válogathat a könyvtár.

A cég tapasztalatai szerint a kisebb városi könyvtárak mellett számos nagy könyvtár is rendszeresen igénybe veszi szolgáltatásaikat. Számos könyvtár már jó ideje elégedett használója a Sunbooks rendszernek, ők minden bizonnyal az érdeklődő könyvtáros kollégákkal szívesen megosztják tapasztalataikat – többek között ilyen az egri Bródy Sándor Megyei Könyvtár, a szolnoki Hild Viktor Városi Könyvtár és a Verseggy Ferenc Megyei Könyvtár, a debreceni Méliusz Juhász Péter Módszertani Könyvtár Központi Könyvellátása, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Könyvtárak Egyesülete, az érdi Csuka Zoltán Városi Könyvtár, a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár, vagy a sárvári Sylvester János Könyvtár.

A Sunbooks Kft. azt tervezi, hogy 2004 őszén egy nagyszabású könyvtáros akció keretében megkeres minden magyar nyilvános könyvtárat. Ne lepődjenek meg könyvtáros kollégáink, ha egy zöld konténert hoz a postás, amelyben az akciót támogató kiadók ajándék könyvei és ismertetői mellett a Sunbooks szolgáltatásait ismertető tájékoztatót találnak. A cég szerződést is küld, hogy az ajánlatra nyitott könyvtárak minél előbb élvezhessék a rendszer előnyeit.

Akinek már most felkeltettük az érdeklődését a Sunbooks iránt, az látogasson el a www.sunbooks.hu weboldalra.

Közlemény

A 2001-ben közhasznú fokozatot elnyert Kovács Máté Alapítvány kuratóriuma ezúton köszöni meg mindazok támogatását, akik 2003. évi személyi jövedelemadójuk egy százalékát az

alapítvány adószámára utalták át. Az összesen 72 457 forintot az alapító okiratban meghatározott céljaink megvalósítására fordítjuk.

A 2002. évben az alapítvány javára felajánlott összeget a kuratórium által a *könyvtári szakterület doktoranduszai számára* kiírt pályázat alapján ösztöndíj formájú *rendszeres tanulmányi támogatásra* fordítottuk. A támogatás feltétele a Kovács Máté-életmű, illetve a professzor tevékenységéhez kapcsolódó ismeretterületek elmélyült tanulmányozása volt, ennek eredményeit 2006-ra, a professzor születésének 100. évfordulójára tervezett megemlékezések alkalmával szeretnénk hasznosítani.

Hangodi Ágnes kuratóriumi titkár

IKSZ-hírek

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) elnöksége és a képviselők testülete szeptember 1-jén ülést tartott az Országos Széchényi Könyvtár Hold utcai tanácstermében.

Fodor Péter összegezte az IFLA-kongresszus tapasztalatit, s a jövőre vonatkozóan kérte az elnökségi tagokat, hogy mindenki a maga területén tegyen lépéseket azért, hogy egy ilyen jelentős szakmai rendezvényre minél több könyvtáros eljuthasson. Ennek érdekében szponzorok felkutatását, pályázatok írását javasolta. Az elnökség minden tagja egyetértett az előterjesztett javaslattal. Jövőre Norvégiában tartják a könyvtáros szakma legnagyobb kongresszusát, amelyen számos területen olyan kezdeményezések születnek, amelyekből lehet profitálni, emellett fontos a nemzetközi kitekintés, a személyes kapcsolattartás.

A Nemzeti Civil Alapprogramhoz benyújtott pályázatok elbírálásának ideje 2004. augusztus 23. volt, de eddig csak a működési költség esetében van eredmény. Az Országos Kollégium másfélmillió forint támogatást hagyott jóvá. Az IKSZ további hét pályázata jelenleg „formai bírálat alatt” van.

Fodor Péter bemutatta az elkészült plakátterveket az összefogás országos rendezvényeire. Az elnökségi tagok tetszését egyik sem nyerte el, ezért az elnökség további tervek elkészítését kérte. (Az elkészült újabb terveket minden tag e-mailben kapta meg véleményezésre.)

Ramháb Mária tájékoztatta az elnökségi tagokat, hogy megjelent a pályázat „Az év könyvtára” cím elnyerésére. A Bibliotéka Em-lékéremre viszont javaslatot lehet benyújtani, átadása 2005. január 22-én lesz.

Az összefogás programmal kapcsolatban az alábbi állásfoglalást hozta az elnökség:

Dippold Péter vállalta, hogy szeptember 13-ára összegyűjti a rendezvényeket a könyvtárraktól, s előkészíti a programfüzettel történő feldolgozást.

Ramháb Mária javasolta egy koordináló bizottság felállítását a rendezvény lebonyolítására. Fodor Péter a bizottság tagjának felkérte Dippold Pétert, Ramháb Máriát, *Szlatky Máriát*. Az IKSZ elnöke maga is részt vesz a munkában, a bizottság szeptember 15-én ült össze a Könyvtári Intézetben.

Fodor Péter javasolta, hogy a programok október 1-jétől 31-éig kerüljenek be a programfüzetbe. A könyves vasárnap végleges programját szeptember elején állítja össze *Gózon Ákos*.

Kiss Gábor tájékoztatta a jelenlévőket, hogy egyelőre nincs változás a KKDSZ honlapján, a közszolgálatról szóló végleges anyagra s annak véleményezésére még várni kell.

Fodor Péter kérte a jelenlévőket, hogy az IKSZ alapszabályában jelöljék be a változtatásra vagy átdolgozásra szánt részeket, és javaslatukat legkésőbb október 8-áig küldjék be a titkárságra. Szeretné, ha az IKSZ alapszabálya lehetővé tenné a hatékonyabb és eredményesebb működést.

Az elnök gratulált *Pallósiné dr. Toldi Mártának* a Szinnyei-díj elnyeréséhez.

Az áfakompenzációval kapcsolatban elmondta, hogy az a negyedik negyedévre várható.

Ramháb Mária a pedagógustámogatás átutalását hiányolta, s javasolta, hogy ezzel kapcsolatban levélben keresse meg az IKSZ *Hiller István* és *Magyar Bálint* minisztereket, hogy minél hamarabb döntés szülessen ebben az ügyben is.

Virágos Márta tájékoztatta a jelenlévőket, hogy az Etikai Bizottság vitafórumot rendez az őszy folyamán.

„Tovább is van, mondjam még?”

2004-ben indította el a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Az olvasó könyvtáros elnevezésű sorozatát, amelynek első, bemutatkozó rendezvényére az ez évi könyvfesztiválon került sor, „Tovább is van, mondjam még?” címmel. Olyan nagy sikerük volt az ott elhangzott előadásoknak, hogy megmaradtunk a gyermekirodalomnál. A miskolci vándorgyűlésen a Könyvtárak és könyvtárosok nem hagyományos szerepkörben elnevezésű szekcióban kapott helyet második rendezvényünk.

Két gyermekkönyvtáros osztotta meg élményeit a hallgatósággal – az alábbiakban a vándorgyűlésen elhangzott előadások rövidített változatát közöljük.

Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen*

Szokásos évi zárándoklatomra indultam, a szentendrei skanzenba. Hosszú az út, útitársként magammal vittem Muhi Andrist.

Nem bántam meg. A metrón, a héven, a távolsági buszon letehetetlen körülmények között folyamatosan olvastam. Néha, az utasok nem kis csodálkozására, hangosan felnevettem.

Felnőtt nő vagyok, tudtam, ezt azért mégse illik, de nem tudtam kikerülni a könyv hatása alól. Többen a címlap után „vizslattak”: mi lehet ennyire jó. Élveztem a helyzetet. Többször behajtottam a könyvet, mintha belefáradtam volna az olvasásba, és elméláznék a történéseken. Bevallom, tetszett útitársaim kíváncsisága. A skanzenban leültem egy padra, és tovább olvastam, s visszajövet is.

Észre se vettem, hogy közben hazaértem, időm sem akadt, hogy röstellkedjem a skanzen elmulasztása miatt. Csak egy széket kerestem, és már el is merültem megint az eseményekben. Mikor

befejeztem, felkiáltottam: „Ez zseniális, fantasztikus, nagyon jó!”

Nem is csigázom tovább a kedélyeket, vágjunk a történésekbe. Aki nem olvasta még – van ilyen egyáltalán? –, az gombolkozzon, és azonnal lásson neki! Aki már olvasta, az jöjjön velem, és újból feledkezzen bele ebbe a varázslatos világba!

Bár ez a könyv szerkezetében formabontó, mégis előhanggal kezdődik. A keletkezéshez kell ugye egy múzsa. Varró Dánielnek egy szőke bomba nő jut, ki homlokon cuppantván őt megadja a kezdő költői ihletet.

„Kedves kis olvasók, sziasztok,
Elmondok nektek egy mesét.
Hogy prima lesz-e?
Hó, mi az hogy!”

Itt azért felkaptam a fejem, hogy no, hát kissé beképzelt a költő. Vagy ennyire jó ez a bomba nő? De az események folyamába veszve hamar rájöttem, mennyire igaza van.

Minden műhöz kell egy vagy két főszereplő. Először Muhi Andrissal ismerkedünk meg.

„Andris helyes, szelíd gyerek volt,
Könnyen szerzett barátokat,
Zömök test, gömbölyű kobak,
Ez ő, előttünk áll egészen...”

És hogy ne maradjon egyedül, nemsokára képbe kerül Maszat Johanna, becsületes nevén Janka.

„Ó, Janka nem közénk való volt,
Elütött tőlünk nagyon ám.
Koszossága sem holmi hóbort,

* A könyv alcíme: *Muhi Andris és a pacák birodalma. Verses meseregény*

Hol ő lakott, ez hagyomány...”

A két főszereplő egy pöttyös labda kapcsán, az óvoda udvarán örök, elválaszthatatlan barátságba keveredik. A történések kibontakozásában majd követhetjük, mi mindent megtesznek egymásért.

„És attól fogva szinte mindent
Együtt játszott a két barát,
Együtt volt sülve-főve, kint-bent,
Felejtett gondot és parát,
Együtt volt jóban, néha rosszban,
Együtt is hempergett a koszban...”

De jaj, az idilli kép megszakad, a két jó barát útjai elválnak, Andris és Janka más-más iskolába kerül. A bonyodalmak akkor kezdődnek, amikor Jankától levelet kap Andris: keresse fel rég nem látott barátnőjét. Janka a pacaárkon túl, a Maszat-hegyen lakik.

A kaland kezdetét veszi.

Előadásomra készülve próbáltam cselekményvázlatot leírni, de néhol belegabalyodtam, néhol rátaláltam a fonalra, és amikor úgy gondoltam, hogy sínen vagyok, újból elvesztem. A cselekmény több szálon fut, sok mellékszereplővel, változó helyszínekkel.

Kiemelek egy pár mellékszereplőt. Nekem a legkedvesebb Szösz néne:

„Fönt a Maszat-hegy legtetetjén,
Ahol érik a Bajuszos Pöszméte,
És ahol sose voltunk még, te meg én,
Ott ül a teraszán Szösz néne.
Ott ül a teraszán

Vénkora tavaszán, néha kiújul a köszvénye.”

Elméláztam: én is szeretnék majd ilyen idős asszony lenni, teli életbölcességgel és azzal a mélységes derűvel, nyugalommal, amivel szemléli az eseményeket. A mai felfordult világban ennek megélése lehet a legnagyobb kincs. Bár, miből lesz a cserebogár! A meseregény végén hokedlijával ádáz harcban vadul püföli az ellent.

A bonyodalmak fokozására is szolgálnak szereplők. Ilyen Partvis Attila, „a végzet bolyhos ostroma” és Morzsányi Géza is:

„És ketten lépnek rajta át,
Egy söрте hajú langaléta
(A haja bolyhok martaléka),
S egy töpszli – de parányi, hú!
Éppen csak morzsaméretű.”

Az ellentétek vonzzák egymást. Ők sokféle cselszövéssek tarkítják az eseményeket. Partvis Attila a takarítóbrigád főnöke, aki nevéből adó-

dóan is a Maszat-hegyi lakosok rémálma örökös takarítási mániájával. Még Szösz nénet is kitarítja, akinél a porcica bajsza is szösz van. Morzsányi Géza Paca cár titkos ügynöke, azé a Paca cáré, aki nevéhez híven az egész világot szeretné elpacásítani.

A kalandok közepette Andris sok segítőt kap, hogy haladhasson nehéz útján. De jönnek az ellenségek is. Vagyis, ki tudja, hogy melyik oldalon állnak. Mikor már úgy gondolom, hogy rájöttem, akkor kiderül, tévedtem. Legnagyobb rémületére útjába akad például a Nagy Zsiráfmadár. De Andrist nem olyan fából faragták, hogy megijedjen.

„Lekapta hátáról a hátizsákot,
Egy túró rudit benne még talált,
A félsz szívében végleg elaludt,
Kivonta kardként túró rudiját –
Aztán csak annyit látott alul itt,
Hogy jó a szörny, és lecsap,
És hamm, bekapja... a túró rudit.
Hmmm, finom – szólt a szárnyas fenevad,
S hatalmas szájából – ó, rettenet!
Kilógott egy piros nyitószalag”

A megoldás annyira döbbenetes és morbid! Ahogy a tragédia átszap a humorba. Ez a kettőség áthatja az egész regényt, ez az egyik nagy erénye, amiért híve lettem. Persze egy-két babérlevéllel lekenyerezhető a Nagy Zsiráfmadár, és oda viszi kis gazdáját, ahová szeretné. A modern Pegazus megtesztetője?

Aztán Jankát elrabolják, és Andris szövevényes történések közepette kiszabadítja. Újból egymásra talál, és hatalmas örömmel beszélgetnek egy fa alatt.

„S leültek alája,
Hisz a takarítók tanyája
Már rég a távolba vészett,
Fáradtak voltak, éhesek...
Andris elmondta, hogy mi van...”

Kicsi kitérő... Andris szerelembe esik a Baarcú Démonnal, Janka pedig megtudja, hogy ő tulajdonképp egy trónról levetett hercegkisasszony, de hogy visszatérhessen a trónra, meg kéne fürödni:

„Fürödni hát vagy nem fürödni?
Az itt a kérdés, gyerekek,
Nagyobb kérdés ez, mint a többi...”

Eme shakespeare-i kérdés bizony felkavarja a kedélyeket, és a vizet is, amibe a nagylábujját beledugja Janka. De hagyjuk hezitálni Jankát,

Nógrádi Gábor: Az anyu én vagyok

mert a végkifejlet közelít. Hatalmas csata, ahol minden gaz eléri méltó végét. Közben előkerül Janka is, aki lemond a hercegkisasszonyságról, Andris pedig a Babaarcú Démon kegyeiről. És lám, a csoda megtörténik, találkoznak az utcán.

„Hát, Janka jön pont vele szembe,
És csupa maszat ő megint...”

Az elválaszthatatlan barátok immár végérvényesen egymásra találhatnak, és boldogan élnek, míg...

„Összenéztek nevetve még:
Hülyék voltunk mi tök hülyék,
És szaladtak. Na itt a vége,
Úgy szép a lóláb, ha kilóg...
Eddig tartott az epilóg.”

Óh, mily fájdalom, bizony elérkezik a búcsú ideje is:

„Búcsúzik immár Dani bácsi,
Mesélt tinektek eleget,
Ne mérgeződjetek, kíváncsi
Kis olvasók, ha felelet
Nem volt mindenre tán mesében –
Ilyen az életünk is éppen,
Hogy sok mindenre nem felel...”

A szőke bomba nő szerepe is tisztázódik, kiderül, hogy jól munkálkodott:

„Csak megpuszilt, azt mondta: »Ó, pussz!«
És hipp-hopp kész is lett az ópusz.”

Én pedig arra gondoltam, hogy még sokszor csókdossa Varró Dánielt eme múzsa, szeretnék sok hasonlót olvasni tőle. Én már most belekezdénék...

Kinek való, kinek ajánlhatjuk ezt a meseregényt? Nem egyértelmű a válasz, úgy, ahogy a könyv sem. Miután gyerekeknek íródott, elsősorban nekik. Azt mondhatnám, olyan, mint a Kisherceg. A kisebbeket megfogja fordulatosága, játékosága, meseszerűsége, kitűnő verselése. Miután 205 oldal, egyedül talán nehezen birkózik meg vele a csemete, viszont kitűnő alkalom az esti bensőséges együttlétre.

Úgy vélem, ez a könyv egyszer bevonul a kötelező olvasmányok közé, a pedagógusoknak mindenképpen ajánlani fogom a paletta színesítésére. Megtalálható benne minden, ami egy gyermek lelkének építéséhez szükséges.

A Kisherceget ötvenként újraolvasom, mindig más jelentés kerül előtérbe, s Varró Dániel könyvében is megvan ez a mély tartalom. Kinek ajánlom, hát? Mindenkinék.

Budavári Klára
elnök, MKE Gyerekkönyvtáros Szekció

Tudják önök, mi az a metamorfózis? Átváltozás. Ezt megtudhatják Nógrádi Gábor *Az anyu én vagyok* című könyvét elolvasva, és még sok minden mást is, ha kezükbe veszik ezt a jó könyvet.

Ki is az a Nógrádi Gábor? Mi, gyerekkönyvtárosok már régóta ismerjük a nevét, hiszen az első könyvei is nagy sikert arattak: a *Hecseki és a kedves betörők*, amelyből később *Gyerekrablás a Palánk utcában* címmel film is készült. Néhány év kihagyásával jelent a meg *A mi Kinizsünk*, majd a *Segítség, ember!*

2000-ben a *Petepite* című könyve elnyerte az Év Gyerekkönyve Díjat, amelyet évente egy alkalommal, általában a Budapesti Könyvfesztiválon adnak át. Ebben a regényben apa és fiú testét cserélte ki egy ismeretlen varázsló. Kínos helyzet, egyik sem tudta pontosan, hogyan feleljen meg a másik életét meghatározó mindennapos kihívásoknak. Eddigi hiedelmeik ellenére alig ismerték egymást. Pedig csak ketten maradtak a csonka családban, így eléggé egymásra voltak utalva.

A cserével talán a gyerekkorba visszakényszerített apa kapott valamivel könnyebb feladatot. Ő legalább emlékezhetett valamire, s ha voltak olyan tantárgyak, amelyekből minden átmenet nélkül megdöbbenően tudatlannak bizonyult, ezt bőven ellensúlyozta más tárgyakból mutatott bámulatos jártasságával. Ami ennél is fontosabb, felnőtt öntudatának erejével le tudta győzni fiának addigi kínzóját, tekintélyt szerezve a gyermektársadalomban.

Sokkal nehezebb feladat jutott a fiúnak az apja szerepében, kinek tudását romlatlan becsületessége pótolja. Olyan megalkuvást követelnek meg tőle, amelyet ő is megért. Apja nevében vállalja mindannak a kimondását, amit apja éppen az ő érdekében eddig elhallgatott. Ami pedig az érzelmeket illeti, kiderül, hogy a felnőttek a manipulálhatóbbak, gyermekszemmel pontosabban láthatók az őszinteség és a hazugság apró jelei. Így aztán a fiú végül nemcsak szakmai sikerhez segíti apját, hanem megfelelő élettárshoz is, s ezzel megteremti magának is a régóta áhított teljes családot.

Nógrádi kitűnő alaphelyzetet talált. A gyerekek gyakran szeretnék, bárcsak mindentudó szüleiknek kellene megoldaniuk az ő problémáikat, és arra is

vágynak, hogy bepillantsanak a szülők előlük eltitkolt felnőtt világába. Hasonló a helyzet a másik könyvben is, amit be szeretnék mutatni. Ebből a könyvből tudjuk meg, mi is az a metamorfózis.

Miért fontos, hogy jó ifjúsági irodalmat adjunk a gyerekeink kezébe? Azért, mert a fiatalok nem olvasnak. A rendszerváltozás óta gyökeresen átalakultak kulturális szokásaink. A fiatalok ma sokkal kevesebb időt töltenek olvasással, és ritkábban járnak moziba, színházba, múzeumba, mint régebben. Az olvasás térvesztése egyaránt jellemző a városokban és a falvakban. A televíziózás hódít. Az erre fordított időnél 53 százalékos növekedés figyelhető meg. Jelenleg naponta átlagosan 160 percet tévézünk, vagyis a teljes szabadidő 58 százalékát a képernyő előtt töltjük. Nem túlzás azt állítani, hogy a tévzés fokozatosan kiszorítja az egyéb szabadidős tevékenységeket. Ezért nagyon fontos az, hogy íróink jó ifjúsági irodalmat írjanak. Nógrádi Gábor sokszor dolgozott fel olyan témát, ami foglalkoztatja a mai fiatalokat. Ilyen a háziállatok iránti megértést elősegítő, *Segítség, ember!* című kötet. A *Bánj a pénzzel okosan* című könyvében a közlekedés szabályait népszerűsíti, a pénzről, az üzleti életéről, a vállalkozásról olvashatunk.

Nógrádi Gábor könyvei külső megjelenésükben is vidámak. Vidám színekkel, jó illusztrációval hívják fel magukra a figyelmet. Az a diák, aki már olvasta a *Segítség, ember!* és a *Petepite* című könyvet, gondolkodás nélkül veszi le a könyvtár polcáról a következő kötetet is, hiszen ezek a regények tele vannak humorral, komoly érzelmekkel, és jó a cselekményük.

A szülői szerepet megismertető könyve *Az anyu én vagyok*. A cselekmény érdekesen indul. A tata egy különleges szerrel, a metamorfolajjal kísérletezik. Elképzelése szerint két ember csak úgy ismerheti, értheti meg egymást igazán, ha személyiséget, lelket cserélnek legalább egy kis időre. Rábeszéli az édesanyját és kislányát, hogy mindössze fél órára cseréljenek szerepet. Ez a helyzet azért is érdekes, mert éppen az anya az egyikük. Az anya mindig fontos szerepet tölt be a család életében, sok területen kell megállnia a helyét: a hivatásában, a háztartásban, ami olyan, mint egy hétfejű sárkány, és ott van még a feleség szerepe. Nem sokkal könnyebb persze egy kamaszlány élete sem, hiszen neki is megvannak a maga harcai.

Előre sejtethetjük, az igazi galiba akkor következik, amikor letelik a fél óra, és nem sikerül a

cserébere. Először megszólal a kapucsengő, és rendőrök jönnek. Ez volna a kisebbik baj, mert sikerül kibeszélni. Amikor újra felkészülnek a cserére, ismét megszólal a csengő, megjön apu és Ricsi, a kisöcsike. Itt jönnek az igazi gondok, hiszen az anyut kell eljátszania a kislánynak, az anyunak pedig a kislányt. Ez már igazi humoros történet, és az események egyre csak bonyolódnak. A metamorfolaj is kiömlik, sok idő kell ahhoz, hogy újra összegyűljön a megfelelő mennyiség, addig pedig megmarad a csere.

Miért izgalmas ez a könyv? Mert kamasz fejjel megismerkednek a felnőttek világával, mert a saját bőrükön kell tapasztalniuk a felnőttek érzéseit. A kamasz lánynak történelem órát kell tartania az édesanyja helyett, el kell fogadnia, hogy ez a munka milyen felelősséggel jár. A legizgalmasabb azonban a családi perpatvar. Az elvált anyu ebédelni megy a volt férjével. Természetesen ebből is nagy galiba lesz, hiszen apunak is feltűnik a lánya furcsa viselkedése. Mielőtt azonban igazából nagy baj lenne, tata visszacseréli a szereplőket. A cselekmény ügyes bonyolítása teszi igazán izgalmassá a regényt.

Mire tanítja a gyerekeket? Arra, hogy két dolog nagyon fontos az életben, a család és a szeretet. Ez egy csonka család, ahol a szülők elváltak, és ebben a szétesett családban próbálja megkeresni a helyét a kamasz lány. A könyv azt mondja, hogy mind a két szülő fontos, az anyuka és az apuka is.

„Jó volt vacsorázni. Anyu mellett ültem és nagyon jó volt, hogy megint ő anyu. Ricsinek adtam a fagyaltadagomat, pedig nem is kérte. Nagyon csodálkozott és azt mondta: köszi. Még azt sem bántam, hogy Emil ott ült, pedig máskor ilyenkor mindig szemétkedtem vele, és megpróbálom kiutálni. Úgy éreztem, felőlem akár össze is házasodhatnak anyuval, ha nem akar majd engem átültetni egy másik cserépbe.”

Ha egy széteső családban a gyerek megtalálja a helyét, igazi szeretetet kap a szüleitől, akkor ő is igazi szeretetet tud adni. És ez a legfontosabb a világon.

Ez az izgalmas, humoros, érzelmes történet, a *Petepite* című regény párja, amelyet Nógrádi Gábor a gyerekek kérésére írt, magyar és nemzetközi díjakat nyert. Szívesen ajánlom minden fiatal olvasó figyelmébe.

Fodor Judit

Városi Csokonai Könyvtár, Karcag

Köszöntő

Hagyománya van annak, hogy október hónapban a könyvtárak különböző rendezvényeken, programokon hívják fel a figyelmet e kultúráközvetítő intézmények fontosságára. Az idei évben az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a magyar könyvtárak szakmai szervezete így fogalmazta meg az Országos Könyvtári Napok központi gondolatát: „Összefogás a könyvtárakért, összefogás az olvasókért”. Meggyőződésünk, hogy a bibliotékák szerepe az elmúlt másfél évtized változásainak következtében felértékelődött. Azt tapasztaljuk, hogy az olvasók, a használók sokkal tudatosabban érdeklődnek a könyvtárak bővülő szolgáltatásai iránt. Az intézmények jelentős része képes arra, hogy hagyományos feladatai mellett egyre inkább az adott település korszerű információs központja is legyen. Ehhez a könyvtári terület stratégiájának kidolgozására és elfogadtatására, érdemi fejlesztési forrásokra és hosszú évek munkájára volt szükség. Ennek eredményeként könyvtáraink többségében informatikai rendszer működik, valamint olyan Országos Dokumentumellátási Rendszer, amely megbízhatóan, rövid időn belül teszi hozzáférhetővé az olvasó, a használó számára a kívánt szolgáltatásokat. A digitalizálási programban való részvétel újabb lehetőséget ad kulturális örökségünk megőrzésére és közkinccsé tételére. Jelentős lépésként értékeljük a könyvtárak rekonstrukciós programját, a szakemberek továbbképzésének támogatását is. Ahhoz, hogy könyvtáraink többsége korszerűvé vált, szakmai programokra, szemléletváltásra és a prioritások megfogalmazására volt szükség. Intézményeink, fenntartóink, könyvtárosaink, olvasóink, használóink abban érdekeltek, hogy a könyvtárak minél szélesebb körben nyújtsanak korszerű, minőségi szolgáltatást, mert így tudják betölteni társadalmi küldetésüket... és hogy ez már ma is sok helyen így van, azt mutatja be országsszerte az a több száz rendezvény, amelyeket az Informatikai és Könyvtári Szövetség koordinálásával, a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával a könyvtárak szerveznek 2004 októberében.

Budapest, 2004. október 1.

Dr. Fodor Péter
az Informatikai és Könyvtári Szövetség
elnöke

Ramháb Mária
a Nemzeti Kulturális Alapprogram
Könyvtári Kollégium elnöke

Könyves Vasárnap a Gordiusz Műhely szerkesztésében

Adásnap: 2004. október 10.

Kossuth

8.30–09.00 A múzsák kertjében

Az olvasás és a könyvgyűjtés hazai történetéből
Szerkesztő: *Sediánszky János*

13.05–14.00 Névjegy

Apor Éva
Szerkesztő: *Gózon Ákos*

18.30–19.00 A mi időnkben

Könyves vasárnap este *Hiller István* miniszterrel
A Zuglói Kassák Lajos könyvtár megnyitása és az Év Könyvtára Díj átadása
Szerkesztő: *Gózon Ákos*

Petőfi

10.00–11.00 Gordiusz Magazin

a 100 esztendőes Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárból

benne: tudósítás a Márványteremből a könyvárverezésről – HáLóra magyar! Az IKSZ felhívása

Szerkesztő: *Hay András és Sályi András*

11.05–12.00 Promenád

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárból

Szélkiáltó-koncert

Műsorvezető: *Babucs Kriszta*

14.00-16.00 Könyvtár-nyitogató

benne: Zuglói könyvtárátadás és könyvárbecslés

Kapcsoljuk: a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtárt, kapcsolás a nagykanizsai Halis József Városi Könyvtárból és az Országos Idegennyelvű Könyvtárból

Könyvárbecslés

Szerkesztő: *Pásztor Zoltán és Sarkadi Péter*

24.00 Éjfél után – az olvasás szépségének jegyében

Szerkesztő: *Erős László*

Bartók

08.05–08.20 Könyves előszó

A nap kínálata

Szerkesztő : *Lánczi Ágnes*

12.32–13.02 A tökéletes könyvtárnok: Szabó Ervin

Szerkesztő: *Gyarmathy Dóra*

16.05–16.40 Az „éhes város” – tudomány és kultúra a XX. század eleji Budapesten

Szerkesztő: *Oszkai Rita*

10.00–14.00 A Magyar Rádió Márványtermében könyvárverés

CD-ROM és DVD = tudáskincs és innovációbölcső. Felhívás szakmai rendezvényre

A BME OMIKK a 15 éves hazai CD-ROM kiadás eredményeinek, sikereinek és jelentőségének összefoglalása céljából konferenciával egybekötött szakmai bemutatót szervez a Magyar Tudomány Napja 2004 rendezvénysorozat keretében 2004. november 16-án a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen.

Az egész napos rendezvény konferenciáján neves hazai szakemberek számolnak be a CD-ROM különböző szakterületeken történő felhasználásának tapasztalatairól és lehetőségeiről. A szakmai bemutató keretében a hazai tudományos CD-ROM kiadók negyedszáz kiemelkedő képviselője mutatja be kínálatát és legújabb alkotásait.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete, valamint a Magyar Tartalomipari Szövetség védnökségével megrendezésre kerülő meghívásos eseményen a részvétel díjtalan. A rendezvény programjáról és a részvétel módjáról az érdeklődők az (1) 4575-374 fax-számon, illetve az arkosi@info.omikk.bme.hu email-címen kérhetnek részletes információkat.